

ABONAMENTUL
 În un an . . . 28— Cor.
 În jumătate an 14—
 În 3 luni . . . 7—
 În o lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 În un an . . . 40— franci
Telefon
 Pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi N-rul 11a

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

O RUGARE ȘI UN AVIZ.

Indolența inexplicabilă a abonaților acestui ziar periclitează deja chiar existența organelor de publicitate ale partidului național. Toate rugățile noastre adresate abonaților pentru de-și achita restanțele de abonament, au rămas zadarnice. Suntem prin urmare în primejdia, ca peste 2—3 săptămâni să sistăm apariția foilor „Românul” și „Poporul Român”. Spre a încerca evitarea acestui scandal rugăm acum pentru ultima dată pe toți abonații noștri, ca până în 18 Decembrie st. v. să-și achite nesmintit restanțele de abonament. În 16 Decembrie st. v. toate restanțele vor fi date la avocat pentru încasarea pe calea procesului.

Totodată avizăm onoratul public cetitor, că întru cât „Românul” va mai putea să existe și în anul viitor, acest ziar cu începere dela 1 Ianuarie st. v. 1913 se va expedia numai acelor cari până la acel termen vor fi plătit înainte abonamentul cel puțin pe un pătrar de an.

Germanii și libertatea națională.

De: dr. Mihai Popovici.

Viena, 15 Decembrie.

Desiașurarea actuală a evenimentelor politice în peninsula Balcanică arată mai bine ca orice teorie sau combinațiune abstractă valoarea prieteniilor. Statele urmărindu-și interesele lor caută alte state ale căror interese sunt, sau vor putea fi, dacă nu identice, dar cel puțin îndreptate în aceeași direcție și în chee prietenii cu ele — și cuvântul lor e cu atât mai greu, mai hotărâtor cu cât aceste prietenii sunt mai întinse și mai temeinic încheiate. Ceeace se potrivește în politica externă, internațională, se potrivește și în politica internă, mai ales când lupta se poartă sub deviza libertății naționale. Noi Români avem datoria să încheiem prietenii cu toți aceia cari sunt în stare să ne ajute în luptele noastre politice.

Contele Tisza, după o încercare ridicolă de a se apropia de Români, încercare care se poate reasuma în: distrugerea noastră politică prin câteva favoruri plătite în bani, văzând că ori cât de naivi ne-ar ține în materie politică, totuși atât de ușor crezători nu suntem ca să nu-i putem pătrunde scopul opintirilor sale, a ordonat schimbarea frontului și cu ocazia delegațiilor ținute mai săptămânile trecute a înscenat, la un chef, inaugurarea înfrățirii maghiaro-germane. Câți-va delegați germani s'au și grăbit în repezeala vorbelor să strângă mâna, care li-se întindea. Prietenia avea să se încheie sub impresia spaimii pericolului slav. Slavii ne amenință cu distrugerea, și dacă nordul se va împreuna cu sudul, suntem perđuți — deci: prietenie pe viață și pe moarte. Scopul nevăzut nu era însă înlăturarea pericolului slav, ci răscolindu-se ruginite argumente ale contelui Andrassy senior din 1867 cari au urzit la căpătâiul dualismului hegemonia maghiară în Ungaria și hegemonia germană în Austria, a voit ca po-

leindu-le din nou să-și aservească elementul german în lupta pentru distrugerea națiunilor din Ungaria, fie ele slave sau neslave. Credea că puterea vorbelor e mai mare decât puterea faptelor și amestind-i pe nemți cu iluzia unei dominațiuni politice în Austria, după capodul maghiar, îi va atrage în mrejele sale. Experimentul părea că în incurcătura și desorientarea generală ar avea sorți de izbândă și simțiam cu toții că ar fi momentul suprem ca bărbații noștri conducători să vie și într'o formă precisă și decisivă să sfarme planurile nevăzute ale contelui Tisza. Dr. Alexandru Vaida înțelegând importanța momentului a luat asupra-și misiunea aceasta și într'o conferință de mai bine de două ceasuri, ținută la „Deutscher Klub”, în fața unui auditoriu distins și de greutate politică, a demascat întreaga rețea de intrigi și nesincerități a contelui Tisza.

Poate că nici un popor din Austro-Ungaria nu are un interes mai mare ca imperiul austro-ungar să se mențină decât germanii. Desvoltarea enormă a imperiului german e invidiată de toți vecinii, Franța, Rusia și mai ales Anglia tremură de orice progres pe care îl face Germania. Inelul de izolare făurit de Eduard VII amenință să strângă Germania tot mai tare în brațele lui de fier. O singură piedecă: Austro-Ungaria. E ușor de înțeles interesul enorm al Germaniei ca această piedecă să o menție și să o întărească. Elementul german din Austro-Ungaria e garanța cea mai puternică pentru Germania că prietenia acestor două țări va fi și trainică. Elementul german e garanța că Austria va duce politica aceea, pe care Germania o dictează. Interesul dinastiei Habsburgilor, pentru ca Germania să fie tare, e astăzi tot atât de mare ca și al Germaniei. Căci Austria vecină cu atâtea state, cari toate au mulți, enormi de mulți conaționali în Austro-Ungaria fără un sprijin puternic din afară, ușor poate să aibă soarta de astăzi a Turciei.

Dacă interesul Germaniei e atât de mare pentru ca Austria să se mențină și să se întărească, și dacă elementul german voiește ca să facă serviciul unei prietenii bine pricepute fraților lor din Germania — e ușor de înțeles că și scopul lor trebuie să fie o Austro-Ungarie puternică. Și cum se poate ca monarhia austro-ungară să devie puternică? Fără îndoială că nu urmând rețeta contelui Tisza cu principiul hegemoniei maghiare în Ungaria și cu principiul hegemoniei germane în Austria. Principiul acesta e *proclamarea unui bellum omnium contra omnes* — e ruina imperiului Austro-Ungar.

Ce interes ar mai avea Cehii, Croații, Sârbii, Slovacii, Rutenii și ce interes am mai avea și noi Români ca imperiul acesta să se mai mențină? Frica de Ruși? Dar nouă ne-ar fi indiferent că vom fi maghiarizați sau rusificați — dacă nu ne putem susține ca Români — și nu știu dacă n'ar fi mai bine să ne înghită un popor puternic de 80 milioane decât un

ciob de 9 milioane. Marele interes pe care toate popoarele Austro-Ungariei îl au ca imperiul să existe, e că prin el diferitele națiuni își vad garantată libertatea națională; sau că au speranță, că trezindu-se hegemonii maghiari din spazmele unui șovinism stupid, își vor vedea și ele garantată, libertatea națională.

Prin resolvirea dreaptă a problemei Austro-Ungare pe bazele largi ale deplinei libertăți naționale e clar că va dispărea ori ce tendințe centrifugale și se va șterge până și urma unui filorusism și la Slavii din monarhie. Rusia va rămâne singurul imperiu în care națiunile vor fi îngenunchiate cu puterea cnutului și a plumbului, și popoarele statului liber poliglot Austro-Ungaria vor tăia toate firele simpatice cari duc spre Petersburg.

Numai în cadrele acestei libertăți naționale imperiul austro-ungar se poate desvolta și întări, poate deveni o forță vie, viguroasă și puternică. Ori care politică contrară libertății naționale o va reduce la o masă inertă, incapabilă de desvoltare, incoloră, un fel de ocaș păzit de baionetă, ca să nu evadeze.

Cercurile oficioase din Germania pare că au înțeles mecanismul cam încurcat al problemei Austro-Ungare și al interesului Germaniei ca Austro-Ungaria să existe — au înțeles și misiunea elementului german din monarhia noastră, care în noua organizare a imperiului va avea rol conducător, nu rol de stăpân, ci de îndrumător. Semne sunt destule. Cel mai elocvent e că politica radicală germană națională austriacă, curentul extrem Alldeutsch, care cerea încorporarea provinciilor germane austriace imperiului german, e în stingere, deoarece Germania nu le mai dă nici un ajutor.

E vorba ca Germanii Austriei să înțeleagă problema aceasta în întreaga ei complexitate și credințele acestea să se răspândească în cercuri cât se poate de largi, — să știe că Austro-Ungaria va putea exista numai dacă principiul libertății naționale va forma ideea conducătoare a politicii interne — și Germanii să-și caute prietenii acolo unde speră să găsească interes și pricepere pentru rezolvirea problemei în acest sens. Fără îndoială că Tisza István și oligarhii maghiari nu au și nu vor să aibă deocamdată pricepere pentru libertatea naționalităților. Ei speră că pe nemți îi vor liniști și mulțumi prin faptul că vor arăta că limba germană e studiu obligator în liceele maghiare și că permit ca la opera din Budapesta o cântăreață să cânte și nemțește. Sperau și lașa se părea, că speranța lor nu era neîntemeiată. Tâmbălăul înfrățirii maghiaro-germane era dovada vie. Dar se vede că germanii încercaseră o apropiere numai sub presiunea momentului, în urma precipitării evenimentelor din peninsula balcanică și după cum se vede din raportul ce l'a dat „Românul” despre conferința dlui dr. Alex. Vaida dela „Deutscher Club”. Deputatul german dr. Pacher, încercând să ia în apărare pe colegii

săi, face atâtea restricțiuni, încât întreaga declarație nu este altceva decât un fel de bătăie în retragere mascată, între aplausele întregului auditoriu.

E bine să însemn că deputații austriaci cari au luat parte la seara de Vineri sunt aproape toți membrii aceluiaș partid parlamentar ai cărui membri au înscenat în frunte cu deputatul Dobernig înfrățirea cu contele Tisza.

Meritul acestei reveniri îl are dl dr. Al. Vaida. Dl dr. Al. Vaida, după ce într-o schiță trecutul greu și plin de grele încercări ale neamului nostru, face un splendid tablou al stărilor politice de astăzi din Ungaria, arată cum un cap european stă să nu creadă că astfel de lucruri sunt posibile, că felul de gândire al oligarhului maghiar e un fapt „sui generis” și cum întregul sistem isvorăște din această mentalitate; arată că toată direcția politicii maghiare subminează bazele imperiului și cum germanii nu pot da mâna cu o astfel de politică. Descrie cu exemple vii cum întreaga omnipotență a statului e pusă exclusiv în serviciul națiunii conducătoare. Și deschide ochii tuturor acelor cari mai aveau un rest de încredere că politica oligarhilor poate duce la sfârșit bun. Aprobările continue și aplauzele des repetate erau dovadă că espunerile dlui dr. Al. Vaida au fost apreciate după toată greutatea puternicei argumentări, și chiar principiul egalei îndreptățiri naționale și îndemnul ca Germanii să caute a încheia pace și cu Cehii și cu ceilalți slavi, n'a fost primit cu refuz categoric și printre proteste potolite se auzeau și dese aprobări hotărâte.

D. Aurel Popovici, cu puternica lui elocvență fixează valoarea culturală a elementului german cu care nu se poate asemăna nici un neam din patrie, evoacă misiunea istorică a germanilor și chemarea politică a lor ca să ferească statul de marele pericol al Panslavismului identic cu Rusofilism, prin întinderea frățescă a mânei pentru liberarea tuturor naționalităților din patrie. Expunerile dlui Aurel Popovici au fost urmărite cu mare interes. Vorbea convingerea puternică, solidă, puse pe temelii neșovăitoare, isvorată dintr-o nețărmită dragoste de neam și nu mai pu-

țină încredere în puterea de viață a imperiului austro-ungar întinerit prin decretarea autonomiilor naționale în forma statului federalist.

Am zis la începutul articolului nostru că noi românii avem datoria să încheiem prieteni cu toți aceia cari sunt în stare să ne ajute în luptele noastre politice și seara de Vineri a fost prima învingere neîndoielnică, a principiului acestuia, care a zădărnicit încercările contelei Tisza de a înhăna pe germani la carul politicii ultrașoviniste a oligarhilor maghiari.

Impărțirea Ungariei? Ziarul „Österreich Ungarn” un organ al cercurilor înalte vieneze, tratând într'un număr mai recent despre situația politică externă și despre raporturile austriace și maghiare, pretinde separarea de cătră Ungaria a Croației și a teritoriilor locuite de Români.

Ce privește Croația, ziarul vienez cere revizuirea tuturor legilor constituționale referitoare la Croația, spunând că poporul croat pentru concesiile promise de primul ministru Lukács nu poate fi lăsat să fie înjugat la carul poporului maghiar.

Iar mai departe scrie: „O alianță a României cu Bulgaria însemnează că României i s'a pus în vedere unirea sub guvernul austriac a tuturor teritoriilor din monarhie, locuite de Români”. „Aceasta-i o condiție de viață pentru monarhia austro-ungară, ca să intre în legături solide și indisolubile cu România, iar relativ la pretențiile României față de noi, este egala îndreptățire politică și cetățenească a celor 4 milioane de Români, cari locuiesc în Ungaria, în Ardeal și în Banatul timișan. Aceștia secole de arândul au fost credincioși casei împărătești domnitoare, și pe cari maghiarii rebeli totdeauna i-au despoiat de drepturile lor politice, naționale și bisericesti”.

Demonstrații antimilitariste în Boemia. În orașele Pilsen și Königgrätz din Boemia s'au făcut Sâmbătă și Duminică mari demonstrații antimilitariste cari au avut drept urmare scoaterea armatei împotriva scandalagiilor. Mulți dintrînșii au fost răniți de baionete și de lovituri de sabie, s'au făcut și arestări și s'a constatat că și aici este în joc mâna ascunsă a agenților rușesti. Ziarele serioase ale Cehilor adresează apeluri cătră populație ca să nu iee parte la aceste excese antipatriotice.

Pierre Mille.

STRIGOII.

Articole, ca cel de mai jos, pe care d. Pierre Mille l'a publicat acum opt zile în „Le Temps,” nu întâlnim în fiecare zi. Studiul acesta, de o așa adâncă pătrundere în lumea celor neștiute, așa de atrăgător în ritmul lui vag și brumos, așa de tulburător în psihologia lui mistică, îmi pare un mic capo-d'operă de analiză de vizionar. Ideile celebrului scriitor francez sunt cu atât mai interesante, cu cât ele limpezesc într-o stare sufletească, un fel de dedublare, prin care am trecut cu toții în anumite momente din viața noastră. Ele ne deschid o perspectivă așa de îndepărtată în ceața misterioasă a necunoscutelor puteri!... Traduc articolul acesta cu convingerea fermă, că voi câștiga recunoștința acelor, cari îl vor citi.

Adrian Corbul.

A ne privi într-o oglindă, și a vedea un altul, o figură deosebită de aceea pe care o cunoaștem, o figură deosebită de noi înșine, cu care suntem așa de obicinuiți, de sigur că subiectul acesta a inspirat sute de povești în toate limbile, în toate literaturile, și efectul său este negreșit un efect de groază. Fiecare își spune: „Cât mi-ar fi de frică, cât mi-ar fi de frică, dacă mi-s'ar întâmpla așa ceva! Mi-ar plăcea mai bine să rățăcesc într'un subteran negru, unde să nu-mi găsesc calea; într-o țară sălbatică, unde cuvintele n'ar avea nici un rost pentru nimic”. Dar nu facem reflexia așa de simplă, că dacă am fi un altul, am și cugeta altfel și gata: atât de adevărat este că nu putem esi din persoana noastră,

căci chiar închipuindu-ne că am ieșit din ea, ni se pare totuși că ne-ar rămâne ceva din vechia noastră fire: fostul nostru trup cu un duh nou, ori fostul duh într'un trup nou; și că astfel distanțele, culorile, raporturile între lucruri ar fi schimbate și ar fi ca niște infirmii, ca niște nenorociți pentru cari totul este rătăcire, dezordine, imposibilitatea de a trăi. Atunci ne înfiorăm, apoi ne spunem: „Din fericire aceasta nu este decât o ficțiune, o închipuire de nebun ori de poet. Așa ceva nu ni-se poate întâmpla; noi tot noi rămânem, ne e imposibil să devenim alții”.

Nu ne gândim însă că a îmbătrâni, însemnează perfect a deveni altul.

Nu vorbesc aci de acele alterațiuni lente, de acele decăderi fizice cari fac, ca privindu-ne într-o zi în teribila oglindă, să ne dăm seama că ne-am schimdat. Ne așteptăm la aceasta; ne resemnăm ori nu ne resemnăm; ne plângem tinerețea ori ne consolăm de a fi pierdut-o. Aceasta e o chestiune de temperament, sau de vigoare, sau de nepăsare; în sfârșit știm că asta e o lege a naturii; înțelepciunea veacurilor, pildele cari ne înconjoară ne anunță dezastrul nostru. Misterul este de sigur un altul și nu cred că el să fi fost semnalat până acum.

Întregă partea primă a existenței noastre o petrecem afirmându-ne că pe ceva nou pe fața lumii, ca pe cineva deosebit, aproape în revoltă. Descindem dintr-o obârșie, și totuș cre-

O declarație a M. Sale împăratului. M. Sa împăratul a primit în audiență pe baronul Credli și pe baronul Fuchs, preș. și vicepreședintele comisiei de control a datoriiilor de stat, cari au prezentat M. Sale un exemplar al memoriei jubilar de 50 ani al acestei comisii. M. Sa și-a exprimat cu această ocaziune mulțămirea sa că partidele din parlamentul ungar încep a se apropia. Referitor la situația externă M. Sa a declarat că împrejurările s'au ameliorat și situația este mai favorabilă.

Din parlamentul austriac. Obstrucția Slovenilor împotriva bugetului provizor și împotriva sistemului lui Cuvaj în Croația a ajuns ieri culmea. Deputații au rostit niște discursuri chilometrice cari au necesitat ținerea unei sesiuni de noapte. Guvernul a crezut că-i poate împăca pe Sloveni promițându-le unele concesiuni de natură economică, dar s'a înșelat în presupunerile sale. Comisia bugetară s'a întrunit ieri după amiazi. Cu această ocazie deputații sloveni au anunțat că vor ține niște discursuri cari vor dura până adouă zi. Dar membrii majorității, ba chiar socialiștii n'au voit să se deie bătuți, ci au hotărât să nu se depărteze din parlament. Într-o sală alăturată au improvizat din canapele și fotolii niște paturi, a luat fețele de masă și perdelele dela ferestri ca să se învălească cu ele. Unii și-au comandat și halaturile de noapte, pantofi etc., dar neputând dormi, s'au scoborât în bufetul camerei în pantofi și în halat ca să petreacă noaptea bând bere. În vremea aceasta Slovenii, numai cu puține pauze, vorbeau înainte, dar așa de încet, încât abia îi auziau stenografii, probabil voiau să-și cruce vocea.

Audiențe. Se anunță din Viena: ieri înainte de amiazi s'a prezentat în audiență la M. Sa împăratul, ministrul de externe, contele Berchtold. Ministrul a petrecut în biroul M. Sale mai mult de 1 oră. — După contele Berchtold, M. Sa l'a primit în audiență pe noul șef al statului major, Conrad de Hötendorf, care a adus la cunoștința M. Sale că și-a ocupat postul.

Ministrul de honvezi la Timișoara. Ieri dimineată ministrul de honvezi baronul Samuel Hazai a sosit la Timișoara, iar la amiazi a plecat la Seghedin, de unde s'a întors azi îndărăt la Budapesta.

dem a nu avea nimic comun cu dânsa. Cei dintr-o tânărie și întreaga noastră tinerețe, le rugăm încercându-ne să ne degajăm din tradițiile acestei obârșii, de direcția ei chiar fizicește vorbind. Ne batem joc de acei cari întrebă despre noi: „Cu cine seamănă oare?” Noi nu semănăm cu nimeni, suntem siguri, suntem mândrii de aceasta. Nu avem nici aceeași carieră, nici aceleași costume, nici aceleași moravuri, și nici nu voim să le avem! Suntem așa de convingși de personalitatea noastră încât ajungem să considerăm acest lucru ca pe o afacere lichidată, ca pe o chestiune, care nici nu se mai pune măcar. Era așa de mică asemănarea între tine și acela care avea barba albă și ochii palizi, sau aceia care-și sfârșia zilele la colțul sobiei; chiar între tine și aceia, cari te-au precedat. Ah! de sigur că universul s'a schimbat, dar el este al meu. Și nu are nimic comun cu acela în care au trăit. El este al meu, al meu! Să și-l păstreze pe al lor, care va dispărea odată cu ei!

Anii se scurg. Deodată se produce un mic fapt cotidian, banal, obișnuit. Avem o hotărâre de luat, o părere de dat. Rostim cuvinte, dăm o poruncă, facem un gest; și nu pe noi ne auzim, nu noi hotărâm, nu noi ne mișcăm; ci am spus acelaș lucru ca aceia, care nu mai sunt, am făcut gestul, pe care și ei l'ar fi făcut. Și vocea, însăși vocea! Cât seamănă cu una din acelea, cari ne-au răsunit în urechi, odinioară! Iată și

Să ne creăm o diplomație!

Nu e vorba aci numai de acea tagmă de diplomați, cari reprezintă interesele unei țări față de altă țară, ci și de categoria de oameni, pe cari i-a pus destinul în fruntea unui popor și cari purtând sarcinile conducerii lui și răspunderea succesului, trebuie să împlinească și alte condiții, pe lângă aceea, că sunt buni români și oameni cu calificatie. Una dintre cele mai de căpetenie din aceste condiții este aceea a simțului diplomatic.

Imprejurarea cum-că noi românii avem atât de puțini diplomați în accepția adevărată a cuvântului, nu trebuie să ne mire. Germanul acestui fapt îl găsim în următoarele trei cauze: 1. Lipsa unei aristocrații, 2. lipsa de școală politică și 3. lipsa unei prese puternice și a cultului bărbaților mari.

Să privim numai în jurul nostru. Iată avem aci pe unguri, cari cu drept cuvânt se pot mândri, că dispun de o diplomație de primul rang. A dovedi această aserțiune nu e anevoios. E cunoscut mai întâi, că poporul maghiar nu e prea activ, nu e prea muncitor. El posedă o aristocrație înaltă, bogată și veche, a cărei începuturi se extind înapoi spre cele dintâi timpuri ale vieții de stat, și care aflându-se astfel veacuri de rând într-o situație privilegiată, atât referitor la posesiune, cât și referitor la rang, se bucură și azi încă de o situație quasi privilegiată, ținând în mână cârma și cumpănă țării, dând aproape singură directiva politică și dispunând astfel în mod volnic de soarta tuturor cetățenilor.

Pe lângă aceea, însă, că ei au puterea în mână, acțiunea lor diplomatică este în mod hotărâtor sprijinită de alianțe înalte familiare și mai ales de siguranța pășirii lor, ce le oferă conștiința descendentei din familii de conti și baroni. Această conștiință, împerechiată cu tradiționala mândrie de rasă a maghiarilor, a format întotdeauna o ușoară trupă auxiliară, al cărei sprijin a fost în multe rânduri de cel mai mare folos în luptele lor diplomatice. Boerimea noastră din secolul al 17-lea, 18-lea și 19-lea a căzut în cea mai mare parte jertfă manoperilor rafinate ale

acestei vechi aristocrații maghiare, fiind ademiniți în tabăra lor prin titluri și fel de fel de promisiuni.

De câte-ori maghiarii nu au aflat îndreptățirea vre-unui pas oareșic de maghiarizare, au recurs la un fel de amestecătură de violență cu diplomație, așa că tactica diplomatică nu a lipsit nici când în operațiunile lor. Anii din urmă ne dovedesc în deajuns acest lucru. Legile referitoare la instrucție, congrua preoților și alte ajutoare de stat, sunt destul de elocvente, ca să ne poată arăta scopul ascuns al lor, care nu e altul decât încuibarea dreptului de ingerință în afaceri autonome. Cu toții cunoaștem marele aparat diplomatic, care s'a pus în mișcare la înlăptuirea episcopiei maghiare de Hajdudorogh. Și unde nu a ajuns diplomația s'a recurs la violență. Casul dela Giurgeu. Insași ideea unui „stat unitar maghiar” nu e altceva decât negarea egalei îndreptățiri a naționalităților, garantată prin lege, îmbrăcată însă în cea mai rafinată haină sofistică.

Școala politică le-a stat ungușilor la dispoziție secole întregi, iar în ce privește punctul al 3-lea ei dispun de una din cele mai puternice prese, care este consecvent secundată de cea mai mare parte a presei din Austria și de o bună parte a presei din alte țări, și anume în urma solidarității jidanilor, cari sunt aci aproape singuri stăpâni. Iată deci și cauza, care ne impune, mai ales nouă, românilor din Ungaria să luptăm cu stăruință împotriva jidanilor. Ei ne strică nouă din două puncte de vedere. Mai întâi ei sunt aceia, cari au adus relația între români și unguri la acel grad de expansiune, la care se află astăzi, făcând tot mai imposibilă viețuirea pacinică între noi și maghiari, și apoi nu numai că nu stau în serviciul unității monarhiei, ci ei subminează indirect chiar și existența elementului maghiar, voind să-și realizeze aci idealul, de a face din Ungaria Sionul lor.

În ce privește cultul bărbaților mari, cred că Ungurii bat cam toate recordurile. Las' că ei au și un Dumnezeu special al lor, dar și muritorii mai de seamă înoată tot în superlative. Petöfi e cel mai mare poet liric al lumii. Ma-

dách e pus pe o treaptă cu Goethe, iar Apponyi e cel mai, foarte, celebru, grozav și extraordinar jurist, pacifist ș. a. m. d.

Deschizi d. e. o carte ce tractează despre istoria literaturii maghiare, vei vedea pe fiecare născut figurând pe pagini întregi și aducându-i-se laude și preamăriri.

Se naște acum întrebarea, pe ce cale putem noi ajunge la o clasă diplomatică națională.

Cred, că una dintre cele mai esențiale cauze a lipsei noastre de o mai numeroasă categorie de diplomați este caracterul democratic și poporan al neamului nostru. Lealitatea, simțul de drept, și de dreptate, simțul de ordine și aplicațiile spre muncă cinstită, tot atâtea virtuți străvechi romane, sunt și însușirile per excelentiam ale poporului românesc, cari însușiri însă pe de altă parte în nici un caz nu favorizează întărirea și dobândirea simțului politico-diplomatic.

Să nu credem însă, că acest simț nu se poate dobândi și din afară, prin o muncă conștientă și stăruitoare.

Siguranța pășirii în sensul ei adevărat, și-o dă numai și numai conștiința de sine, bazată pe o calitate oareșică de-a ta. Dacă contelui X nu-i tremură genunchii când stă înaintea monarhului, pentru că știe, că și El e descendent din familie de conte, astfel și un român trebuie să-și creeze baza, pe care stând să-și poată ridica capul cu mândrie în fața ori cărui muritor.

Dacă maghiarii posedă o aristocrație natală, noi să ne creăm una intelectuală și morală. Spre atingerea acestui scop nu avem de întimpinat mari greutăți. Înainte de toate să ne aprofundăm în istoria trecutului nostru, să studiem caracterul poporului roman, să pătrundem în prețioasele taine ale rasei latine, mai ales în forma lor originală, precum se prezintă aceasta la Români și astfel saturându-ne mândria și conștiința de sine din isvorul cu belșug al acestei rase nobile și alimentându-ne intelectul cu muncă desinteresată și onestă, să câștigăm acea demnitate și să ne creăm acea bază reală, care să nu se elatine de nici o vijelie, și să nu se surpe în nici un pericol.

am ajuns la o vârstă în care am început să-i cunoaștem, în care ne aducem aminte că i-am cunoscut; și nu mai suntem decât ecoul lor, prelungirea lor aproape identică, ființa umbrei lor, căci acum nu mai sunt decât niște umbre, dar niște umbre atotputernice și mai reale decât noi, deoarece ele ne mână și ne călăuzesc. Pe ei îi regăsim în noi — în cea ce am crezut că suntem noi.

Impresia redutabilă și aproape descurajătoare. Ne întrebăm: „Unde e progresul, în acest caz, unde e autonomia ființei mele, libertatea, forța mea? Nu se poate ca această stăpânire, aceasta reînviere care ucide să fie adevărate!” Privim mâinile noastre și răzim aceleași vine, în același loc: vinele, aceasta întâia taină a corpului interior care a păstrat odată frăgezimea tinereții. Dar chipul? Acum nu mai este al nostru, ci acela al strămoșului care apare, câteodată chiar dieret, fără intermediar, ca și cum ar fi pus mâna pe noi: câte odată prin imaginea evocată de unul din fiii săi care ne-a precedat în viață și despre care ne-am spus: „El îi seamănă, hotărât. El îi seamănă — dar eu nu”. Dar nu numai el îi seamănă. Orgoliul nostru se exaltă pe o minciună.

Voim să reacționăm, să protestăm: „Imi închipuim eu așa ceva. Fac parte din rassa mea și același sânge însă refacă aceleași oase, aceiași carne. Dar mai e și gândul — și gândul acesta este al meu, numai al meu”. Ne înturnăm mintea asupra tuturor actelor existenței noastre,

asupra râului, asupra binelui, asupra operilor, visurilor și ambițiilor noastre. Și mai întâi respirăm ușurați. Ah! cât de exclusiv al nostru ne pare acest domeniu, el nu ne-a venit dela nimeni și la nimeni nu se va duce. Aci, sunt în casa mea. Deodată o amintire din copilărie, una din acele amintiri pe cari le-am iubit, se evocă în noi, ni-se impune, puternică și prețioasă. Câte lucruri nu ies din ea, cât de rodnică e! Dar de la cine am primit-o? De am încercat eu senzația aceasta viguroasă și suverană? Eu nu eram nimic, ci mă lasam să trăiesc; dar ei m'au călăuzit și m'au condus. Eram în locul care le plăcea, am cetit cărțile pe cari mi-au dat voce să le citesc, am umblat în urma pașilor lor. Să nu mă mint pe mine însuși: felul acesta de a privi spre pământ, l-am învățat dela omul din care mă trag, mi-aduc bine aminte. Priveam locurile pe cari le privea el mai cu deosebire, le priveam așa cum le privea el. Și nici odată, am conștiința aceasta, niciodată nu voi judeca femeile altfel ca acela și aceia cari n'au creat; nu fac decât să le văd prin ochii și mințile lor.

Dar după răvășirea aceasta, ne reluăm, căci n'am putea trăi fără să ne închipuim că avem motive ca să trăim. Și ne zicem că dacă lucrurile stau astfel, e că pentru că trebuie să fie astfel. În cazul acesta nu facem decât să ne transformăm neliniștea. Ne tulburăm mai ales, acum, când nu regăsim ceva din noi în strămoșii noștri. Contemplăm portretele vechi ale acelor ascendenți pe cari nu i-am văzut nici odată cu o-

chii noștri, scormonim vechile hârtii, recitim scrisori de demult, și aproape că ne indignăm negăsind în ele dovada căutăată a acestei nemuriri a noastre *mai înainte de a fi născuți*, a reîncarnării aceluia cari nu mai sunt. Toate sunt înzadar: firul care ne călăuzește prin generațiunile moarte se rupe în curând; se scurge un veac, și urma celor scrise se șterge; se scurg două veacuri, și nu mai descoperim decât portrete rare, cu o listă de nume și câte odată de profesioni. Apoi nimic... Știm numai că ne tragem din această masă emoționantă și anonimă care se numește o patrie, o provincie. Ne gândim în mod vag că toți dispăruții aceștia pe cari îi închidem în noi au văzut cutare război, s'au supus cutare legi, au îndurat cutare mizerie; dar de văzut nu-i vedem. Cine sunt eu? Cine este acela care vorbește în mine? Ei nu mai au alte figuri afară de a mea; se oglindesc în mine, dar eu nu-i voi putea zări.

În gradul acesta de aproape insurportabilă meditațiune nu numai conștiința propriei mele personalități se nimicește. Imi pare că chiar mulțimea care mă inconjoară în orașul acesta enorm nu e nici ea ceea ce imi apare, ci suma totalului tuturor oamenilor din care e născută și pe cari îi reconpuie cu exactitate, cu desăvârșire, din cauza varietății posibile de combinațiuni pe care i-o permite imensul numai al moleculelor ei individuale. Mă simt dus de ea, nu în fața timpului, în viitor, ci în trecut. Imi vine par'că să opresc oamenii în drum și să-i întreb

Referitor la punctul al doilea, e fapt, că nu ni-a fost cu putință a face școală politică mai îndelungată, dar nu e mai puțin adevărat, că sunt timpuri și momente, când omul petrecând cu atenție desfășurarea evenimentelor, și ascultând în liniște glasul vremii, învață mai mult, decât ar fi putut învăța pe timpuri normale în zece ani de zile. Sunt cazuri răslețe, fugare, cari îți deschid adesea ochii asupra celor mai ascunse taine.

Vina punctului 3, lipsa unei prese puternice, nu e a presei înșasi, ci a intelectualilor noștri, începând de sus dela miniștri și deputați, până la cel mai năcăjit alfabet, cari cu toții încă n'au ajuns la convingerea, că presa e a patra putere în stat, că trebuie să stea în serviciul statului și a națiunii, nu în serviciul partidelor parlamentare, ca în România, ci în cel al propagării culturii naționale a unui popor. Presa e cel mai bun mijloc pentru realizarea unității culturale spre care tindem de atâta vreme, însă cu atât de puțin succes. Cred, că e zdrobitor argumentul acestei aserțiuni, când zic, că ziarul „Românul”, care ar trebui să fie considerat de cel mai de frunte jurnal al tuturor Românilor și de cel mai de seamă factor al propagandei și înlesnirii unității culturale, nu se găsește d. e. într'un oraș ca Brăila în nici o cafenea și în nici un chiosc!

Stând în două rânduri câte o lună în acest oraș, m'am putut convinge cu indignare despre acest lucru.

Am trebuit să recurg la bunăvoința unui particular, comersant ardelean, spre a-l putea ceta.

I. L.

Chestiunea macedo-românilor.

In jurul acțiunii universitarilor din Budapesta pentru frații din Macedonia.

Intr'un număr recent, ziarul sârbesc „Zastava” atacă cu vehemență neînfrănată, caracteristică sârbilor, studențimea română din Budapesta, pentru că s'a încumetat a porni acțiunea pentru un ideal atât de absurd, pentru vai de ei... autonomia Macedoniei. Numitul ziar mărturisește regretul, că autorită-

a cui imagine sunt ei într'adevăr, și de ce nu se izbesc cu fruntea de casele noi cari se ridică pe locul fostelor străzi unde au trăit ei odinioară... Nu mai este în lume decât trecutul!

DURERII.

De Vioara din Bihor.

Din ceruri zămislită, tu pari o Galateă,
O marmură divină, cu sufletul de piatră,
De care trubadurii, în umbră de aleă,
Visează și se 'ncântă când inima-i albastră.

A strunelor vapaie nu simte chipu-ți rece,
Tu nu te 'nfiori de versul preoților iubirii,
În plină frumusețe, privești cum vremea trece,
Cum lin ți se urzește lîntoliul nemuririi.

Ci 'n nopți întunecate, când umbra 'n umbra piere
Și liniștea plutește cu aripi diafane,
Tresari și tu deodată, cuprinsă de o vrere,
Gândind la Fericirii trandafirii tulpane,

Ce-i investmântă chipul tulburător de dulce -
Un crin ce-aprinde 'n inimi, sub holta 'nsăgerată
Promițătoare doruri.... Atunci îți vine c'un ce
Atât de greu apasă liniștea 'ndoliată...

Dar dacă făr' de veste cerca-vor să te 'niringă,
Rămâi nesimțitoare, sublimă ca o zeă,
În farmecul vieții în urma ta să plângă,
Să nu vrei, trubadurii, frumoasă Galateă!
1912.

țile nu au admis demonstrația, căci astfel „studenților naivi li s'a răpit posibilitatea de a se blama în fața lumii”. Ziarul „Zastava” apare în Ungaria, prin urmare atunci când se tașează la agitația pentru aspirațiile vizionare ale statului sârbesc, se compromite în mod vădit, în fața cercurilor politice din Austro-Ungaria. Dealtfel cu acest prilej li putem răspunde, că atitudinea lor provocatoare nu ne miră mult, deoarece în cercurile politice românești e lucru știut demult, că sârbii și atunci când făceau parte din organizația partidului naționalităților, nu erau aderenți sinceri ai programului acestui partid. (Onoare excepțiilor: Dr. Mihail Polit).

Dealtfel acest atac fățiș nu poate servi altceva, decât îndemnul, ca să ne atașăm la acțiunea de demascare a sârbilor temerari.

Decizul, prin care s'a interzis ținerea adunării are următorul cuprins:

Dela căpitanatul orașenesc.

Conclus

în chestia petiției lui Dr. Sever Dan, Alexandru Măcelar, Matei Pop și soții prin care cer ca să li se îngăduie ținerea unei adunări publice de demonstrație, în 11 Decembrie și seara la orele

în sala dela „Sasklub” pentru Albanezi și Români din Macedonia, cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere -- rostit de președintele adunării Dr. Ștefan C. Pop deputat.
2. Macedo-români și albanezii sub raport istoric și cultural -- orator Vasile Stoica.
3. Atrocitățile bandelor grecești -- orator Eugen Suciu.
4. Monarhia austro-ungară și autonomia Macedoniei -- orator Dr. Sever Dan.
5. Proiect de rezoluție.

Convocarea acestei adunări nu o conced, în consecință ținerea ei o interzie.

Motivare.

A trebuit să decid în acest senz, căci înainte de toate nu s'a înaintat concesiia rectorului, fiind convocatorii studenți universitari; apoi în actuala situație externă extrem de încordată dezbateră în publice a unor chestiuni externe delicate e periculos din punctul de vedere al intereselor statului nostru.

Dealtfel în urma experiențelor trecutului e știut, că astfel de demonstrații pricinuesc încăierări, ceace este suprema noastră datorie să împiedecăm.

Impotriva acestui conclus aveți dreptul de a înainta recurs în termen de 15 zile.

Markovits
căpitan substituit.

Apelul nu a fost înaintat, știindu-se că rezolvirea și în cazul dacă va fi favorabilă va dura desigur câteva zile, iar studențimea pornește acum în preajma sărbătorilor spre casa la vetrele părintești.

Referentul dela poliție când a predat studenților conclusul, ca să-i mulcomească a spus următoarele: „Se poate că vi se face o nedreptate, nu știu de unde s'a auzit aici, că studenții sârbi vor provoca scandal, acesta e adevăratul motiv al conclusului.”

Scrisoare din Viena.

Seara de cunoștință a „României June”. — Punctul asistent. — Cuvântările rostite. — Cântecul Doina.

16 Decembrie.

Sâmbătă s'a făcut în Ritter-Salle de pe Johanne gasse instalarea festivă a noului comitet studențesc dela „România Jună”. „Seara de cunoștință” a fost foarte animată prin participarea aproape întregii colonii române din Viena și a întregii studențime.

Ceea ce a dat mai mare grandoare acestei sărbări a fost de sigur alcătuirea exclusiv românească a punctelor distractive. Cu această ocazie am putut face cunoștință cu trei distinse talente: dsoara M. Cocorăscu, dl Pavel și dl Medrea.

Serbară a început la ora 9 seara. Din numărul public asistent îmi fac a datorie remarcă pe dl general Meringa cu dna, dl Dr. Aurel C. Popovici cu dna și dsoara, dl deputat Dr. Al. Văda-Voevod, dl Dr. Sterie Ciurcu cu dsoarele, consilier T. Gramatovici cu dna, părintele protopop I. Boldea, dl Dr. Lazăr Popovici cu dna, dl Dr. Cupareșcu cu dna și dsoara, dl major Onciu, dl Dr. J. Turcu cu domnișoara, dl Dr. M. Sturza doamna, dl Dr. Marcu cu doamna, dl G. Vitencu, căpitan S. Iancu, dl D. Caracostea, familia Ioachim Lazăr, dsoarele M. Cocorăscu, Ciucui, Pavel, Popovici, dnii Dr. I. Crisan, Sandulovici, Dr. Popovici etc. etc.

Festivitatea începe prin cuvântul de introducere al dlui Marmeliuc, fostul președinte al „României June”, care printr'o frumoasă alegorie arată rostul eșarfei tricolore pe care rînd pe rînd au purtat-o toți președinții acestei societăți, drumul pe care ea ni-l arată, idealul pe care ni-l poruncește să-l răsădim. Urează noului președinte dl Stăneanu spor la muncă și-i dorește să urmeze și mai departe și tot mai bine calea predecessorilor săi.

Noul președinte al „României June” dl Stăneanu mulțumește colegilor pentru încrederea cu i-au arătat-o alegându-l de conducător; constată cu bucurie solidaritatea ce există în mijlocul tineretului vienez român și își exprimă grațitudinea sa pentru participarea în număr atât de mare a orașenilor membri din colonia română. Recunoaște, în cuvinte pline de căldură, dragostea pe care cei mai bătrîni o păstrează pentru prosperitatea societății „România Jună” și promite că va căuta să desăvârșească opera celor trecuți, cu atât mai mult, cu cât în împrejurările actuale, națiunea noastră are nevoie de fi bine pregătiți sub toate raporturile. Isprăvind alocuția dsa primește eșarfa de președinte din mîna dlui Marmeliuc și se încinge cu ea luând loc pe scaunul prezidențial. În acest moment corul studenților cântă „Tricolorul”.

Dintre bătrîni cel întâi răspunde valorosul părinte protopop I. Boldea. S. Sa amintește noului comitet al „României June” fapta frumoasă cu care și-a inaugurat noua activitate. Spune că e o mărturisire de înaltă conștiință morală faptul că acești tineri și-au început munca printr'un act bisericesc, religios, printr'un parastas în amintirea răposaților foști membri ai „României June”. După aceea S. Sa a adăugat: Așa să știți, dragii mei, că singura biserică ne-a păstrat pretutindeni, dar mai presus aici în Ardeal, nestirbită, ființa noastră națională, că ea va fi aceea care o va păstra și de aci înainte, că singura biserică poate lega sufletele laolaltă în preamărirea aceluiaș ideal. Fapta voastră, tinerilor, a fost frumoasă și eu vă binecuvintez pentru aceasta. Cuvântarea blîndului părinte Boldea a fost viu aplaudată de tineri.

Din partea coloniei vorbește dl Dr. Lazăr Popovici. Dsa se adresează nouilor tineri veniți în Viena și-i sfătuiește să se țină uniți cu viața, obiceiurile și deprinderile Românilor de aici. Spune că datoria lor e să se înscrie în „România Jună” arătând prin aceasta că înțeleg rostul unei uniți care poate lega conștiințele Românilor veniți din atâtea direcții. Critică ținuta acelor tineri cari se sustrag dela aceste îndatoriri, cari nu urmăresc pas cu pas mișcările conaționalilor lor, cari arată prin aceasta că nu sunt buni Români. Îndeamnă pe tineri -- în mijlocul cărora vede atâtea talente muzicale -- să formeze un cor bisericesc pentru apelă, scutind astfel cheltuielile de azi însuportabile ce se fac cu plata coriștilor străini. Încheie urînd societății „România Jună” spor la muncă și recomandând încă odată tinerilor multă conștiință și frățietate. (Aplauze).

Cerut de cătră tineri vorbește și dl Dr. Aurel C. Popovici: Îmi aduc aminte când eram ca dvoastră tânăr, când făceam parte din această societate. Ca și dvoastră astăzi, în mîntea mea atunci clo-coteau atâtea idei, se ciocneau atâtea vederi, gândeam să răsbesc atâtea greutăți! În drumul nostru atunci am întîmpinat multe obstacole, cu atât mai vîrtos, cu cât nu se cunoșteau clar cari ne sunt căile de urmat.

Dvoastră astăzi sunteți mai norocoși. Drumul dvoastră e neted. Părintele protopop va arătat

mul. E drumul către credința strămoșilor noștri. Prin ea dvoastră arătați că înțelegeți adevărata cale de continuitate pe care trebuie să o urmeze cineva. Invățămintele mari pe cari ni le poate da biserica pot forma pentru dvoastră un bagaj prețios de cunoștințe.

Nu mă îndoiesc că această cale sănătoasă veți urma. Pentru că Românii sunt un popor cuminte, plin de înțelepciune, pentru că în sângele lui curge tradiția de veacuri a unor strămoși vestiți, pentru că Românului nu-i sunt cunoscute căile greșite, periculoase, cari duc către pierzare.

Să țineți mult la națiunea dvoastră. Să înțelegeți că omenirea nu înseamnă nimic afară de aceste trupuri — naționalitățile, că datorită dvoastră cea mai mare e să luptați din răzputeri pentru mărirea și prosperarea ei.

Uitați-vă în jurul dvoastră și vedeți ce pot face naționalitățile întărite prin cea mai fanatică conștiință patriotică. Da, asta vă cer. Fanatism în lupta pentru întărirea națiunii românești.

Ridic paharul meu pentru societatea „România Jună”. Cuvântarea înălțătoare a valorosului bărbat politic, dl Dr. Aurel C. Popovici a produs în inimile tuturor o adâncă impresie. Tinerimea a răspuns prin aplauze și ovațiuni nesfârșite acestei inimoase cuvântări.

Pornită pe calea acestui entuziasm sala a cerut să vorbească și dl Dr. Vaida-Voevod. Dsa a ținut o scurtă alocuție prin care a atras atenția dlui președinte Slătineanu să fie cât mai energic în conducerea societății, întrucât buna stare a ei depinde de șeful care o conduce. A amintit apoi de datorită pe care o au tinerii de a nu părăsi orele de studii pentru cine știe ce stricătoare ore de distracții, îndemându-i apoi să se îngrijească și de partea lor fizică prin creșterea de echipe pentru excursiuni și sport.

După aceste cuvântări a urmat partea muzicală și dansul. Execuția bucaților a fost ireproșabilă așa că publicul a trebuit să biseze de nenumărate ori pe dsoarele M. Cocorescu, Pavel și pe dnii Pavel, Medrea, Nicolescu și Mureșan. Dl Mureșan a cântat din fluer doine românești. Dsa a fost obiectul unor adevărate ovații. Și era și firesc. În mijlocul Vienei, într-o Ritter-Salle cu gravuri și basreliefuluri de nemți acri și mustăcioși, să poți auzi cel mai dăinos cântec care evocă în sufletul ori cui dorul colțisorului de țară părăsit pentru cine știe câtă vreme!

Coresp.

Din Cluj.

— Serata tinerimii universitare. —

Cluj, 16 Decembrie.

În 14 l. c. a fost a doua serată festivă a tinerimii universitare române din Cluj. Îți făcea cea mai mare plăcere sufletească, să vezi adunându-se la un loc inteligența română locală — durere însă nu toată — și jur-impresurii lor o ceată de tineri dornici de muncă, iubitori de artă și setoși de a auzi cântecele noastre și de a pătrunde mai adânc în frumusețile și comorile sublimale ale literaturii noastre naționale.

Dnii Nicolae Baltă și Valeriu Pop au cântat pe lângă doine plângătoare, în cari vibra durerea ascunsă a neamului nostru, arii italiene și germane dându-ne ocaziune de a cunoaște și produsele muzicale ale acestor popoare înaintate în cultură și în artă. Au cântat cu mult succes și multă pricepere. Declamările dnilor A. Damian și V. Herpau au dovedit talent; în special dl Herpau cu declamarea baladei „Carol IX” de George Cosbuc a stârnit un adevărat torent de aplauze. Iar dl Iosif Lazar a făcut să răsună iarăși doinele noastre frumoase. Fluieru-i măestru, acest instrument național, care singur redă atât de frumos cântecele noastre pline de jale și tristețe, ne-a făcut pe un moment să vedem înaintea ochilor pădurea verde de brad, lunca împodobită cu flori, turmele de oi cu ciobanul în urma lor, toată frumuseța și tot farmecul vieții dela țară a poporului nostru.

Punctul culminant al seratei a fost conferința dlui Dr. Valer Moldovan: „Elementele filozofice în poezia lui Eminescu”. E de prisos ca eu să-i aduc eolgi dlui Moldovan, când nu este cărturar la noi, care să nu cunoască pornirea-i curată și ideală în urmărirea scopurilor, cari țintesc la ridicarea a neamului nostru. De data aceasta încă a urmărit o țintă frumoasă: a calauzi tinerimea universitară în frumusețile poeziei lui Eminescu, a scoate în relief elementele filozofice în poezia acestui geniu, a mări iubirea tinerimii față de literatura noastră națională, care în multe privințe ocupă un loc de onoare chiar în literatura universală.

Tineri, cari au terminat la străini, unde i-au infiltrat cu cultură străină de sufletul nostru și au auzit numai batjocură despre tot ce e străin de nația cavalească, și în special despre tot ce e românesc, ascultau cu ochii scânteetori, cu mândrie și sorbeau cu nesăț cuvintele dlui Dr. V. Moldovan.

Această împrejurare poate fi cea mai frumoasă răsplătă pentru dl Dr. V. Moldovan pentru oboseala și terța, care a adus-o pentru noi. Sperăm, că dl Dr. V.

Moldovan ne va cerceta și de altă dată; noi îl vom primi cu cea mai mare dragoste.

Acum las să urmeze o călduroasă rugare către inteligența română din Cluj:

A fost ani de-arindul atât de tristă starea tinerimii univ. din Cluj. Fără local de convenire, fără a cunoaște familii românești am dus o viață, care se poate numi numai vegetare. Acest trai a trebuit să-și aibă urmările lui fatale. Ne-am risipit în marea de străini, timpul liber l'am petrecut în cafenele jidovești, unii în familii străine. Cred că sunt îndreptățit a face constatarea, că societatea străină în genere numai dezastruoasă poate fi pentru noi: are alte idealuri, alte vederi, alte plăceri, alt trai. Necesarmențe o să dispară din noi cu încetul obiceiurile curate românești dând loc maimuțeriilor străine; disconsiderarea idealurilor noastre naționale, nepăsarea față de neamul nostru, un fel de spirit cosmopolit se va încuibă în noi pe neobservate. — Din când în când am aranjat câte-o petrecere, un bal, un concert, tot atâți meteori strălucitori, orbitori pe orizontul vieții sociale-culturale din Cluj — apoi iarăși somnolență luni de-a rândul. În sfârșit am început a ne trezi din letargia ducătoare la peire, începem a desvolta o activitate cu adevărat folositoare și demnă de o tinerime academică română. Dar e numai începutul. E înțelenit încă ogorul vieții noastre sociale din Cluj.

Rugăm deci pe toți românii din Cluj, cari au o adevărată inimă românească și înțeleg neajunsurile și sbuciumările noastre: Dați-ne mână de ajutor, lăsați personalitățile la o parte! E vorba de o ținută națională, e vorba de o chestie vitală a însuș poporului român: creșterea generației tinere, care are să poarte stindardul pe viitor în luptele noastre!

Face-ți, domnilor, din *asunminta speranță a nației*, cu adevărat *speranța și nădelele poporului român!*

Dee Dumnezeu ca ruga noastră să nu rămâne în puști!

Cor.

Scrisoare din Șemniți.

O conferință a dlui Jászi Oszkár. — Sosesc mereu ordinele de chemare. — Ceva despre studenții români de aici.

Șemniț, 15 Decembrie.

Bătrânul oraș bășesc cu viața lui medievală a avut în sfârșit și el ocazia, să asiste la o conferință a dlui Jászi Oszkár, cunoscut tuturor ca cel mai aprig luptător al curentului „libercuge-tător” și propovăduitor al libertății naționale. Conferința ilustrului profesor, poate și din motivul, că și-a ales ca temă de dezvoltare „Formarea statelor naționale, sau cum se naște o națiune”, un subiect, după cum se vede — foarte interesant și actual, a atras un public numeros și variat. Profesorii dela școala superioară, cetățenii, dar mai ales studenții au fost de față într-un număr considerabil.

Nu voi încerca firește, să fac o apreciere a ideilor sănătoase, pe cari le propagă noul curent, nici a modului de expunere adânc și obiectiv, care caracteriză întreaga opera, deci și această conferință a acestui dascăl nou; pe de o parte, fiindcă nu mă simt în putere, pe de alta, deoarece publicul nostru oetitor a avut prilejul, să aprofundeze în coloanele acestui ziar aproape întreaga carte d-sale. Țin să amintesc numai, că dl Jászi Oszkár în această conferință, foarte interesantă de altfel a făcut mai mult o paralelă între statele moderne de azi și statele medievale, sau mai bine zis, feudale și numai ici-colea a lăsat să iasă la iveală simburile adevărate, pe care și l-a propus, să-l trateze. După ce a pus în lumină clară organizația politică, economică, culturală etc. a statelor vechi și nouă, scoțând în relief factorii comuni și divergenți, a arătat condițiunile sine qua non ale statelor naționale. „E greșită părerea — zice dl Jászi între altele — că statele naționale trebuie să aibă ca bază neapărată numai o singură rasă și limbă. Un stat poate fi format din mai multe elemente etnice, având aceste toate aceleași drepturi, fără ca organizația lui internă sau externă să sufere, sau să fie periclitată”. Iar afirmațiunile și le-a demonstrat prin o mulțime de exemple.

Conferința — după cum am mai spus — a fost foarte interesantă, dl Jászi a făcut însă greșala, după modul de gândire al d-sale explicabilă de altfel, că a confundat atât de des „național” cu „modern”.

Deși se apropie examenetele semestrale, când, ca de obicei „druoul” ne cuprinde pe toți, grosul studenției totuși e preocupat mai mult de atmosfera amenințătoare a războiului. Nu prea

trece zi, când să nu fie chemat telegrafic cel puțin unul sau doi, cari se duc, cine știe, pentru a nu se mai întoarce.

Dintre studenții români azi a plecat primul. Un băiat modest și lipsit de mijloace, originar din părțile Năsăudului, care a avut nenorocul, să guste din greu amarul acestei vieți. Dacă se va întoarce înapoi, își va isprăvi cariera, pentru ca să se convingă poate, că la pădurile lor strămoșesti, în granița luată de stat, unde azi din 30 de silvicultori nu e un singur român, ci străinii au ajuns acum să se înfrupte chiar și din fondurile vechilor grănițeri, el nu are loc, că țara, pentru care a servit mai bine de 3 ani ca soldat simplu tocmai în Bosnia nu îi dă posibilitatea să trăiască și el de azi pe mâne.

Da, trăim timpuri amare. Noi suntem buni numai în vremuri de primejdie pentru țară, la care, dacă sulița jandarmului ne-a îndispus cumva, suntem trimiși cu „Deșteaptă-te Române”.

*

Din când în când publicul românesc aude și despre noi. Câte o corespondență răsleată aminteste, că ar fi și în Șemniț vre-o 25—30 de studenți români, cari se au bine, cari țin la olaltă și își îndeplinesc chemarea cu conștiințiozitate în toate privințele.

Ca de obicei am ținut și anul acesta așa zisa „seară de cunoștință”, întrunindu-ne însă nu ca să facem cunoștință unii cu alții, deja, ci, ca în ostrovul acesta îndepărtat să ne mai spunem unul altuia pasul inimii, să ne mai astâmpărăm dorul de casă la auzul doinei românești.

I. Pe. stud. ing. silv.

Scrisoare din Roma

— In Italia se vorbește de România. — Conflictul Austro-Sârb și Italia. — Cât a costat războiul din Africa. —

— Delu corespondentul nostru. —

Roma, 1 Decembrie.

Rare ori, în trecut, se pomenea numele României în Italia. Nu numai presa, dar și publicul păreau că ignorează existența regatului român, și doar din când în când, se citea în ziarele italienești câte o știre abracadabrantă, câte o informație din domeniul fantaziei, din România.

După izbucnirea conflictului din Balcani, a început să se vorbească în Italia și de România, dar cum atenția tuturor era copleșită numai de faptele armiiilor bulgare-turcești, România era lăsată pe al doilea sau chiar pe al treilea plan.

De altminteralea, atitudinea pacifică și strict neutră a României, nu a dat prilej de vorbă.

Acum însă, conferința ambasadurilor din Londra, chiamă la atenția opiniei publice și pe România, ale cărei revendicări, în ceia ce privesc interesele de graniță, nu mai sunt un secret pentru nimeni — și odată cu conferința, numele României se întâlnește dese ori în presa italiană, ba nu este zi ca să nu vedem în ziarele de aici, câte o știre din regat.

A făcut mare impresie în Italia interviewul acordat de dl Take Ionescu ziarului din Turin „La Stampa”, și o și mai mare impresie a făcut vizita marelui duce Nicolae.

Interviewul dlui Take Ionescu, a precizat câte va din atitudinile României, asupra cărora un alt interview acordat de dl Carp aceluiași ziar, lăsat să se înțeleagă altceva.

Vizita marelui duce Nicolae însă, are un caracter de un alt ordin, și deci, în Italia, se urmărește cu atenție discursurile ce s'au schimbat cu această vizită, de oarece, schimbări mari în atitudinea politice externe române s'al putea face în viitor, atitudine care până acum a fost de comun acord cu tripla alință și deci și cu vederile Italiei.

Acum în urmă, în presa italiană, se discută participarea României la conferința din Londra, și tendința aproape unanimă a presei este în a spune că România nu ar trebui să ia parte la ședințele conferinței, decât numai la acelea, în cari va fi vorba de dansa, de granițele sale.

În general, atitudinea pe care presa italiană

o are față de România este foarte rezervată așa cum trebuie să fie, în ajunul unei hotărâri mari, din care vor urma consecințe importante.

Tot așa de rezervată este presa și în conflictul Austro-Sârb, dar rezerva aceasta este explicabilă prin aceea că, Italia, mergând de comun acord cu Austria, în privința rezolvirii chestiunii coastelor Adriatice, presa italiană nu poate să puie obstacole rezolvării acestei chestiuni, în care interesele Italiei sunt tot așa de mari pe coastele Adriatice ca și ale Austriei. Astfel că, în prezent, toată austrofobia ce se manifesta în todeauna în Italia, pare că s'a topit mult, în vederea intereselor ce ambele aliate au pe coastele Albaniei.

Însă simpatia pe care Italia o manifestează pentru albanezi este foarte mare, și motivul acestei simpatii, în afară de interesele italienești pe Adriatică, își mai au origina și în faptul că în regatul Italiei, sunt o mulțime de albanezi, sate întregi, cari trăiesc în mijlocul celorlalte sate italienești, păstrându-și limba, obiceiurile, îmbrăcămintea, ca în Albania. Toate aceste sate — și sunt vr'o 10 sau 12 — sunt sub legile și administrația regatului Italiei, și toate au trimis președintelui consiliului, dlui Giolitti depeși prin cari își exprimă gratitudinea lor și cer sprijinul guvernului italian, pentru eliberarea națiunii Albaneze, de sub domnia turcească.

Acum când s'au împăcat și când raporturile între Italia și Turcia s'au reluat ca înaintea războiului, s'a făcut socoteala și s'a publicat cifra exactă a cheltuielilor pe cari le-a făcut Italia într'un an de război.

Tifra aceasta se urcă la 748 de milioane. Aproape un miliard într'un an!

I. T. Alian.

Sibiu, Beiuș, Lugoj și alte orașe și orașele.

Budapesta, 14 Decembrie.

În 30 Noembrie am citit un raport în „Românul”, despre situația românilor din Sibiu. În acest articol statistic ni-se prevestește, că este inevitabil un „Kultur Kampf” între românii și sașii de-acolo, deoarece românii, cari fac 24% din totalitatea locuitorilor orașului, primesc minimala cota culturală de 1200 coroane față de celelalte naționalități, cari sunt ajutate cu mai multe mii de coroane.

Peste câteva zile cetese în „Luceafărul” o scrisoare din Beiuș al cărei conținut nu face fală orașelului cu palat episcopesc și cu gimnaziu vestit. În această scrisoare se spune, că în centrul „Siberiei” românilor în Beiuș, maghiarii în scurt timp vor pune stavilă nizuinelor noastre culturale și sociale înființând totfelul de școli. Și că patronul liceului — pare-mi-se Ven. cons. gr. cat. dela Oradea — s'a îndurat prea grațios să permită împărtășirea cunoștințelor religioase pe seama celor 170 de elevi gr. or. „în prânzătorul internatului, între dulapurile cu vase, înaintea ceștilor cu lapte și fărâmurilor cu pâine”. Iar celor douăzeci și cinci de romano-catolici, li-s'a dat sală de învățământ.

Aduceți-vă aminte de cazul teologilor români dela Oradea, cari au ținut morțiș la graiul lor, și pentru aceea au fost eliminați. În mod mai rușinos sunt tratați liceenii greco or. dela Beiuș.

Mai ieri cetese în „Pesti Hirlap” o notiță intitulată „A magyaroság gyözelme Lugoson”. Adecă învingerea maghiarilor în Lugoj. În această notiță ni-se spune, că la recentele alegeri comunale maghiarii au învins în mod strălucit, alegând douăzeci și doi de membrii în

reprezentanța comunală, față de zece membrii ai românilor.

Acest ziar mai prevestește căderea primarului orașului dr. Florescu.

— Am adus aceste trei semne triste pentru noi, ca să pot aminti, că precum avem datorință obștească față de politica noastră națională, asemenea avem datorie imperioasă față de mișcarea culturală-socială comunală. Mi-se pare că elburile noastre municipale și unele corporațiuni ca Ven. cons. dela Oradea nu-și dau seama, că dela pășirea din pasivitate, în viața noastră se simte un curent tot mai puternic, dornic de manifestare pe toate terenele, îndeosebi pe terenul cultural-social. Acest curent a făcut să isbuenească conștiința națională la sătenii noștri, cari caută să-și mântuie școalele, își formează societăți culturale și au reclamat cele 120.000 de cărți dela Asociațiune. Totasemenea acest curent a făcut să isbuenească conștiința națională în membrii elubului municipal al românilor din Sibiu și să provoace o luptă decisivă pentru egala îndreptățire la bugetul comunal. Asemenea conștiința îl îndeamnă pe scriitorul scrisoarei din Beiuș, să vestească, că să sapă la existența noastră culturală din acele oraș. Duhul de viață nouă n'a pătruns la Lugoj. În (capitala Bănătuului) cetatea lui Brediceanu, după căderea de-acum, românii niciodată nu vor mai ajunge la putere.

E trist, că fenomenul de trezire la conștiința națională al sibienilor nu stăpânește toată populațiunea orașelelor noastre. Orașele locuite și de români încep a se maghiariza. Cauza: lipsa unei politici culturale-comunale. De călătorești de ex. la Lugoj, acolo fiecare birjar, hamal, polițist, negustor și hotelier vorbesc românește.

Ceva explicabil. Orașenii învață limba populației din provincie pentru că poporul îi alimentează, îi îmbracă și le umple punga.

Iar la casa orașului ei sunt înjurați pe ungurește de către oficiantul plătit din bugetul parte a românilor. Ceva neexplicabil, — pentru că toate sunt pe dos în țara aceasta.

Molin.

Dela societatea pentru fond de teatru român.

APEL.

Rog prin aceasta pe toți cari aranjează reprezentatii teatrale, producțiuni cu „declamații și cântări” sau concerte, în satele sau orașele noastre, să trimită pentru societatea teatrală câte un exemplar din programul tipărit, litografat sau chiar scris cu mâna. Astfel se va putea ține evidența manifestațiilor acestora culturale și vor putea fi notate în cronică revistei teatrale care se înființează.

Totodată sunt foarte binevenite informațiile domnilor preoți și învățători, precum și a celorlalți intelectuali, din orașe și sate, referitoare la succesul sau nesuccesul reprezentațiilor, precum și eventualele sfaturi, cari — după ce vor fi analizate din partea redacției „Revistei teatrale” — vor apare și în corpul revistei acesteia.

Brașov, 15 Decembrie 1912.

Dr. Horia Petra-Petrescu,
secretarul literar al „Societății pentru fond de teatru român”.

NB. Programele și scrisorile să se trimită pe adresa secret. lit.: Brașov, Târgul grâului 4.

Sărmanul Ardeal!

De Dr. Cassiu Maniu.

Geniul istoriei ieșit la larg întinde azi ar sângeroase peste Europa și din zbor măiestru privește la istoviții fii ai Ardealului. Acest geniu arată bătăii de aripi ca vulturul când vrea să se proptească în mijlocul uraganului și înfruntă puternicele sale unghii tot mai tare în firmamentul Ardealului. Acest geniu privește azi la sărmanul nostru Ardeal, înaintea căruia turei sale nu mai există ascunzișe tainice, drumuri suterane în cetatea străveche a românilor. În acel larg netărmurit, la luminile prodigioase sale înălțimi, străbate ochiul său tot și *întregul* neamului românesc într'o clipă. *De după mii de ani tot în acele sălaşuri neamul trainic al Românilor, găsit în Ardeal dela obștia sa.*

Sărman Ardeal, comoară uriașă de frumuseți, izvor neseecat de doine, jocuri și hori, mănăști spune care dintre locuitorii tăi așteaptă cu dor plin de jale și de foc ca să Ți-se facă dreptate și Ție odată? Oare nu România, mândria Ta cea strălucită?!

Să spui dar Ardealule toate durerile, toate dorințele Tale în fața Istoriei, căci Ea acum ține scaun asupra popoarelor din răsăritul continentului nostru, — **trezește-Te** la cunoașterea necesităților mari istorice. Cuvântul Tău să fie auzit și ascultat azi când conștiința urmasității, *stăpână pe sine*, zugrăvește icoane de bandă, sublime, în cartea istoriei nepărtinitoare.

Spune Ardealule și Tu ale Tale rani nevindecate ca straja vitează a civilizației Europei. Fă cunoscut lumii scriptura sfântă a drepturilor Tale la viață liberă omenească și românească la progres național, la înălțare spre vrednicie prin originea, prin forța de caracter nobil, prin literatura națională și sufletul eroic al neamului românesc *răsărit din Tine*.

Spune Ardealule fiilor tăi că sosit-a clipa în care roata sortii se întoarce — în care țării neamuri, ce au putere de viață *au datoriat pretinde sus și tare respectul drepturilor lor existență națională neatârnată*.

Sărman Ardeal, caută-ți și Tu de rănile date în focul războaielor neîntrerupte, arată lumii culte azi, când toți oamenii culti și onorabili recunosc că soarta omeniei atârână de soarta națiunilor, dela măsura libertății naționale, dela progresul și caracterul național al fiilor popoarelor. Tot lucruri urgisite azi de dominațiune străină, *perfidă și excrocă!* Spune fiilor Tăi aleși ca să se adune ca în vreme marilor epoce și să facă ca glasul Tău jalnic și sincer ascultat să fie cu prilejul conferențelor, congreselor diplomatice.

Ai căzut în cursa adâncă ce Ți-au întins și șisi prietenii Tăi, mulți frați de ai Tăi, Ardealule pizmuț de dușmani seculari și părăsit de cădura dragostei a multor fii ai Tăi nevrednici și blazați, — *dar spiritul vremii este așa că rădă omenesc vine a fi restrins la locuri tot mai mici în interesul omeniei însăși și nesocotita rădă omenescă de care ai suferit crunt și ce zile îți făurește lanțuri de robie tot mai infamă, va cădea moartă izbită de spada vitejească de agerimea politică a fiilor tăi vajnici.*

Sărmane Ardeal! după noaptea lungă și înfrigorată în care ai zăcut vine soarele cald și

Prăvălie nouă!

IOAN PİNTEA

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4.

(P: 340—52)

Via-à-vis de Librăria „Dionisie”

minos ce va aduce voia Ta cea bună la viață. — numai astea trebuiesc ca să strălucești iarăși împreună cu națiunile altele.

Acest soare este dragostea întregului neam românesc care ne va face să ne adunăm cu toții în jurul Tau la zile mari de plată și răsplată.

Situația internațională.

Conflictul austro-sârb. — Atitudinea Rusiei. — România și conflictul austro-sârb. — Rezultatul anchetei dela Prizren. — Pregătirile militare ale Rusiei. — Neutralitatea Albaniei. — Discursul țarului Ferdinand. — România și conferința dela Londra. — Dificultățile tratativelor dela Londra. — Tripla alianță solidară. — D. N. Iorga la M. Sa regele Carol.

Arad, 17 Decembrie.

Conferința de pace a fost deschisă ieri de către d. Eduard Grey în palatul St.-James din Londra. Tratatul s'au început, rezultatul lor e însă foarte problematic.

Conflictul austro-sârb e staționar. Din Belgrad ni se anunță că guvernul sârbesc e gata să înceapă tratative cu monarhia noastră în chestia unui port în Adriatică, dar în cazul când monarhia ar refuza rezolvirea pe cale pacifică a chestiei portului în Adriatică, Serbia se va adresa direct marilor Puteri cerând în modul cel mai hotărât un port în Adriatică. Ministerul de externe austro-ungar a publicat azi un comunicat oficial referitor la cazul Prohászka, prin care declară — în baza rezultatului anchetei făcute la Prizren de către consulul Edl — că toate svonurile despre mutilarea și arestarea lui Prohászka sunt absolut neadevărate. E fapt însă, spune comunicatul oficial — că autoritățile militare sârbești din Prizren au comis din punctul de vedere al dreptului popoarelor multe nedreptăți față de conducătorul și personalul consulatului monarhiei, pentru cari vătămări guvernul sârbesc va trebui să dea cea mai deplină satisfacție.

Conflictul austro-sârb.

Situația considerată ca critică în Serbia.

Belgrad. — Organul guvernului publică un articol senzational intitulat: „Reuniunea ambasadorilor”, în care se vorbește despre conferința păcii și reuniunea ambasadorilor. Ambele conferințe, zice articolul, pot fi folositoare statelor balcanice, deoarece mai toate marile Puteri au intervenit pentru menținerea păcii. Dar acest optimism dispare față de mobilizarea Austro-Ungariei, a cărei atitudine incorectă n'a provocat nici atitudinea Serbiei nici a vreunui alt stat balcanic. E clar că în aceste pregătiri militare rezidă o primejdie pentru intențiunile pacifice ale marilor Puteri.

Atitudinea actuală a Serbiei nu oferă nici cel mai mic pretext pentru intențiile agresive față de Austria. Dacă însă Serbia, cu toată atitudinea ei, va fi surprinsă prin brutală încălecare a drepturilor sale și prin primejdierea existenței sale, Serbia își va face datoria, cea mai înaltă datorie pe care un popor trebuie să și-o îndeplinească în vremuri de grea cumpănă, fără a mai sta la gânduri.

Articolul acesta e considerat ca o dovadă că ne aflăm în fața unei situațiuni grave.

Atitudinea Rusiei.

Viena. Corespondentul din Petersburg al ziarului „Reichspost” anunță: Cercuirile diplomatice din Petersburg declară, că Rusia dă puțină importanță reuniunii ambasadorilor și că în general rezultatul conferinței nu va fi hotărât, deoarece această conferință este numai pregătitoare și ea nu va desbata chestii mari, cum sunt chestia Dardanelor, chestia armeană și alte chestii cari privesc Asia-minoră, ci mai ales va controla executarea punctelor tratatului păcii privind la respectarea intereselor financiare ale Puterilor în Turcia și în teritoriile eucerite de către statele balcanice. În privința chestiilor principale nu s'a făcut încă nici o înțelegere. Ele și azi sunt tot încă nerezolvite și cu cât mai mult va dura această stare, cu atât ea va deveni mai primejdiosă. Dar cu toate că în Rusia se știe aceasta, diplomații ruși sunt de credința că, este absolut exclusiv că Rusia să facă declarații hotărâte. Trebuie să se aștepte mai întâi rezultatul încheierii păcii, apoi mai târziu se va putea vorbi despre pretențiunile marilor Puteri. Rusia nu va permite nici un fel de terorizare împotriva Serbiei, iar dacă Austro-Ungaria va demonstra în fața portului Durazzo, în cazul acesta și Rusia va proceda la fel.

România și conflictul austro-sârb.

București. — Sâmbătă a avut loc în București un important consiliu de miniștri sub președinția lui Titu Maiorescu. Consiliul de miniștri s'a ocupat cu eventualitatea, dacă Serbia ar refuza să dea satisfacția cerută de către Austro-Ungaria și când din această cauză armata monarhiei ar ocupa Belgradul. Consiliul de miniștri a stabilit atitudinea guvernului român față de această eventualitate. După încheierea consiliului d. Titu Maiorescu a fost primit într-o lungă audiență la M. Sa regele Carol.

Rezultatul anchetei dela Prizren.

Viena. — Ancheta făcută la Prizren de către delegatul trimis din partea ministrului de externe în chestia consulului Prohászka, este definitiv terminată. În baza rezultatului acestei anchete se constată, că svonurile răspândite despre mutilarea și arestarea consulului nostru, precum și afirmația guvernului sârbesc că s'ar fi împușcat din palatul consulat austro-ungar asupra trupelor sârbești când acestea intrau în oraș, sunt absolut neadevărate. E fapt însă, că autoritățile militare sârbești din Prizren au comis multe nedreptăți din punctul de vedere al dreptului popoarelor față de conducătorul și personalul consulatului monarhiei.

Belgrad. — Consiliul de miniștri a hotărât să publice și el un comunicat oficial referitor la afacerea consulului Prohászka, arătând mai ales atitudinea acestuia manifestată față de Sârbi și, totodată, și scrisorile și rapoartele compromițătoare sechestrate la consulatul austro-ungar din Prizren.

Pregătirile militare ale Rusiei.

Cernăuți. — De câteva zile în localitatea mărginașă Novosiejița-rusească petrece un înalt ofițer rus, care face dispoziții pentru un eventual război și mai ales ia măsuri pentru siguranța funcționarilor de stat ruși și a familiilor acestora pentru cazul când trupe străine ar amenința să intre în acest teritoriu.

Neutralitatea Albaniei.

Paris. — Se confirmă din loc competent că deia de a declara neutralitatea Albaniei și de a o pune sub garanția marilor puteri întâlnește consimțământul general. Se poate prevedea de

acum că propunerea Austro-Ungariei și Italiei, când se va face sub o formă definitivă va fi aprobată și de tripla înțelegere.

Discursul țarului Ferdinand.

Sofia. — Discursul tronului spune că pentru realizarea marelui scop al liberării creștinilor în Turcia, a trebuit să se întrebuinteze forța armelor.

Regele a ordonat ca viteaza armată bulgară, să năvălească pe teritoriul turcesc împreună cu armatele aliate ale Serbiei, Greciei și Muntenegrului. Dumnezeu a binecuvântat armatele noastre. Putem să ne felicităm pentru strălucitele victorii, să mulțumim bravilor ofițeri și soldați și să ne închinăm în fața mormintelor eroilor căzuți. Întreg poporul bulgar și-a făcut datoria și a acoperit patria cu glorie. După victoriile armatelor aliate, dușmanul a fost silit să ceară pace. Tratatul de pace au și început la Londra. Să sperăm că ele vor duce la un tratat care va da aliaților satisfacție pentru scumpele lor jertfe, astfel ca armatele noastre întărite cu noui trupe să nu mai fie nevoite să continue lupta. Constat cu bucurie că lupta noastră pentru libertate și dreptate a fost însoțită din toate părțile de simpatii și că din toate țările s'a trimis ajutoare răniților și suferinșilor. Pentru aceste prețioase simpatii și bogate ajutoare exprim atât în numele meu cât și în al Bulgariei recunoștința noastră.

Discursul tronului anunță în urmă mai multe proiecte de legi cari sunt necesare din cauza situației actuale și pentru administrația teritoriilor noi eucerite. Atât la intrarea în sală cât și după citirea mesajului regal, miniștrii fură aclamați în mod viu de către deputați. Primul ministru Gheșcofi a strigat: „Trăiască regele Ferdinand!” Un deputat a strigat: „Trăiască poporul bulgar și armata sa!”

După citirea discursului tronului deputatul Vasile Dimcew a fost ales al doilea vicepreședinte al Sobraniei.

Printre proiectele de legi depuse se află și o cerere de credit de 50 milioane franci pentru scopuri de război.

România și conferința ambasadorilor.

Viena. — După cum aflăm din isvor competent, ambasadorul român din Londra, d. Manu, a primit ordin să plece la București spre a căpăta instrucții. Probabil că d. Manu va primi misiunea să reprezinte România la conferința din Londra. Se dă aproape ca de sigur că d. Manu va fi însoțit în misiunea sa de d. Mișu, actualul ministru român la Constantinopol. D. Mișu are renumele de a fi un foarte bun cunoscător al situației din Balcani, deoarece a fost mai mulți ani reprezentantul României la Sofia până în 1908, când a fost trimis să ocupe postul de ministru la Viena, unde a și rămas trei ani. Domnul Mișu a plecat Duminecă la Londra.

Constantinopol. — Ziarul „Sabah” publică o depeșă din Viena spunând că chestiunile cari vor fi tratate în conferința dela Londra interesând România, marile puteri au consimțit ca ministrul plenipotențiar român la Londra, să ia parte la tratative.

Prima întâlnire a ambasadorilor.

Londra. — Azi la orele 4 d. a. va avea loc prima întâlnire a ambasadorilor. Deschiderea reuniunii a fost amânată până acuma, deoarece cont. Mensdorff-Poilly nu sosise încă iar ambasadorul francez Cambon a sosit abia azi dimineață. Înainte de deschiderea conferinței ambasadorilor va avea loc o conferință aparte a ambasadorilor marilor Puteri, apoi vor avea loc consfătuiri cu ambasadorul rus cont. Benckendorff și cu ambasadorul francez Cambon.

Ka 12

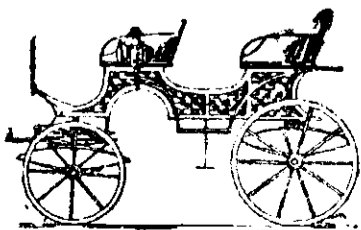
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate. — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

Tratativile de pace.

Statele balcanice solidare.

Londra. — Delegații statelor balcanice s'au înțeles pe deplin asupra condițiilor de pace de supus Turciei.

Dificultățile tratativelor.

Londra. — Ziarul „Daily Chronicle” publică următoarea declarație a unui diplomat sârb:

„Nici unul din delegații păcii n'are libertate de acțiune. De pildă reprezentantul Italiei are mandat imperativ ca să ceară la conferință autonomia Albaniei, pe când delegații statelor balcanice vor cere ca Serbia să intre în stăpânirea Albaniei de nord cu Durazzo, iar Grecia să ia Albania de sud cu Valona. Albania și portul sârbesc la marea Adriatică constituie chestiunile cele mai grele și piedecile cele mai serioase în tratativile dela Londra.”

Prima ședință a conferinței.

Londra. — Ieri a avut loc în palatul St.-James deschiderea formală, cu absoluta excludere a publicului, a conferinței de pace.

Tripla alianță solidară.

Budapesta. — Ziarul „Pester Lloyd” anunță din Berlin că știrea după care Italia ar avea de gând să ia la conferința ambasadurilor o atitudine contra punctului de vedere austriac în privința pretențiilor sârbești, este falsă. Cele trei puteri ale triplei alianțe au dat instrucțiuni la fel reprezentanților lor.

Intrucât Turcia evită să discute cu Grecia deoarece aceasta a refuzat să accepte armistițiul se urmează tratative pentru stabilirea unui compromis după care Grecia să poată participa la conferință admitând întreruperea pentru un moment a războiului.

D. Nicolae Iorga la M. Sa regele Carol.

București. — D. N. Iorga invitat la palat, a avut o audiență de 2 ore la M. Sa regele. Suveranul s'a întreținut cu d. profesor N. Iorga asupra politicii externe.

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Decembrie 1912

Procesele noastre cu domnul Sever Bocu. Se știe că d. Sever Bocu, fost primredactor la ziarul „Tribuna” din Arad, ridicase împotriva ziarului „Românul” două procese. Unul pentru nota apărută în numărul 112 din 24 Maiu (6 Iunie) 1911 al ziarului nostru sub titlul: „Cine este mizerabilul autor al infamei notițe: Cât o îi costat?” D. Sever Bocu ne făcuse proces de calomnie, pentru că în această notiță se spusese că d-sa a fost osândit de tribunalul din Timișoara pentru falsificare de cambiu. Procesul acesta s'a terminat cu achitarea desăvârșită a redactorului nostru responsabil din partea Curții cu jurați din Oradea-mare. Mai târziu d. Sever Bocu ni-a făcut al doilea proces pentru faimoasele 12 puncte apărute în Nr. 12 din 15/28 Ianuarie 1912 sub titlul: „Faptele dlui Sever Bocu”. Desbaterea acestui proces a avut loc ieri tot înaintea curții cu jurați din Oradea-mare. Acuzația dlui S. Bocu a fost respinsă și redactorul nostru responsabil de pe acea vreme, d. Atanasiu Halmăgian, a fost achitat, constatându-se că d. S. Bocu a ridicat acuzarea după termenul fixat în lege. Astfel acum toate procesele noastre cu d. Sever Bocu sunt terminate.

Ședința clubului nostru comitatens din Făgăraș: On. membrii ai clubului comitatens român din comitatul Făgărașului sunt rugați cu toată insistența a participa la ședința clubului, care va avea loc **Duminică în 22 Decembrie nou a. c.** la orele 7 seara în sala cea mică dela Hotel Paris.

În vederea adunării generale municipale din 23 crt. ședința clubului va fi deosebit de importantă. Făgăraș, 16 Decembrie 1912. **Dr. Ioan Șenchea**, președinte. **Matei C. Jiga**, secretar.

Atentat la viața unui învățător. Ni se scrie: Miercuri, 11 l. c. seara târziu, făptuitor necu-

noscut a slobozit focuri de revolver în casa dlui învățător Profiriu Pop, din comuna Biia (10 klm. dela Blaj). Era lumină în casă. Dl Pop își culca copiii. Un oaspe la dsa, d. învățător Andrea din Alecuș, sta la masă. Răufăcătorul va fi deosebit umbra la fereastră și, socotind că e d. Pop, a cărui viață, se vede, îi era insuportabilă, a descărcat revolverul țintind la fereastră unde se desena conturile umbrei. Glonteile a sfredelit geamul ferestrei, și, fără să atingă pe cineva s'a oprit în pământul din fața casei. Nesățiosul criminal nu s'a mulcomit cu atât. A mai trimis un glonte. A vâjâit pe deasupra și s'a oprit, de astădată, în peretele din afară a casei. Cei din casă țipau îngrozitor, dl Andrea a răspuns cu un alt foc de revolver, dar cei doi n'au urmărit pe făcătorul de rele, nici nu îndrăzneau, ce puteau ști ce-i pe afară, de teamă c'o să intre criminalii în casă cu săcurile, stau înmărmuriți. Actul cu propus criminal ne înfioară pe toți, mai ales când proveniența lui lumea îl caută în cearta dintre preot și învățător. Părintele Mărginean servește în comună în mod interimar și de un an de când a venit dsa în Biia, cei doi: preot și învățător, fără a se fi cunoscut de mai înainte, au ajuns cu cearta și cu procesele nu numai înaintea autorităților bisericești, ba chiar și la judecătoria de ocol, și la tribunalul din Ibașfalău.

Știam că Consistorul, în timpul din urmă, a absolvit pe părintele Mărginean din postul din comuna Biia. Zilele din urmă venise vestea: „îruntășii” au zăvorât școala, să nu-și mai puie învățătorul piciorul pe pragul ei.

Nu le-a fost destul după ce au pus sub carantină samavolnică instrucția copiilor nici, le-a trebuit sânge, viața învățătorului, tată alor șase copii, care bucuros ar părăsi comuna dacă nu l'ar reține împrejurarea, că și-a agonisit un petec de pământ pe hotarul comunei, pentru ca să-i fie în puțință să ție o vacă pentru lapte copiilor.

Corespondent.

Mișcarea noastră teatrală — un lux? Primim următoarele: Andrijevci, 16 Decembrie. Pornind din punctul de vedere al dlui G. Ion — că teatrul e un loc de plăcere — observ că da teatrul poate fi și numai loc de plăcere, dar el totodată e și o instituție pedagogică, științifică, morală-culturală. Caracterul îl dă în totdeauna piesa ce e jucată, de exemplu: „Loiseau bleu” a lui M. Maeterlink, „Apus de soare” a lui Delavrancea, „Avarul” lui Moliere, „Hamlet” a lui Shakespeare, afară de plăcere, mai au și altceva în ele, ceva mai mult decât plăcere, ceva instructiv. Una dintre aceste piese ne arată toate acele forțe neînțelese, acele puteri fatale cari ne împresoară; una egoismul nemărginit, cealaltă ne arată trecutul măreț al nostru sau al altor popoare și așa cele mai multe piese pe lângă plăcerea efemeră ce ne-o face, ne mai lasă și o învățatură care ne poate fi de folos.

Dar pe lângă toate foloasele directe ce le putem avea dela un teatru, dela unul național am avea și foloase indirecte de o valoare mai mare ca cele directe. Căci întrunirile într'un teatru național ne-ar aduce mai aproape clasele sociale una de alta și așa mai ușor s'ar micșora și castrele ce s'au rădăcinat între ele cari ne strică mult în mișcările noastre culturale. Un teatru național ne-ar redobândi iubirea de nație — mai cu seamă piesele ce subiect național — ne-ar da îndemn să ne facem mai cunoscători cu istoria și literatura națională cari ne-ar da cele mai reale foloase; întărirea și statornicia noastră în iubirea de neam.

Acestea ar fi serviciile ce ne-ar aduce un teatru național în clasa cultă.

Dar teatrul național nici pentru țărâtime nu e de prisos, căci și pentru ei putem afla piese cu subiect popular instructiv, cari pot fi înțelese fără nici o pregătire intelectuală, și ar înlocui birtul.

Bine înțeles un teatru național am putea avea numai în orașele cu populație în majoritate românească și am putea ridica și susține un teatru grandios pentru 8000 de persoane ca de exemplu cel din Chikago sau ca alte teatre mondiale. Pentru noi ar fi bun și unul ori cât de modest, căci la noi prioritatea nu ar trebui să-i revie decorației artistice a scenei ci propagării culturale naționale. De aceea teatrul național e o instituție culturală („Le Théâtre” de Etienne et Martainville) iară pentru o instituție culturală

terenul e ori când pregătit — și ori ce mișcare culturală e un pas către realizarea ei; prin urmare nici mișcarea noastră teatrală nu poate fi numai un lux cum dl G. Ion crede.

Simeon Golopenția.

Un nou ziar naționalist. La București apare de vr-o lună un nou ziar săptămânal al partidului naționalist democrat de sub conducerea dlor Iorga și Cuza, sub titlul „Lumina nouă”. E foarte bine redactat, publică articole variate și pline de interes actual, scrise cu multă durere pentru nevoile întregului românism. Un înalt spirit de morală și de serioasă înțelegere a rosturilor neamului nostru se desface din fiecare articol publicat în acest ziar, încât înlocuiește pe deplin „Neamul românesc politic”, care se pare că a dispărut, deoarece nu ne mai vine de luni întregi la redacție. Ziarul este condus de un comitet de redacție, dar articolele de fond sunt iscălite de dl Iorga. Indemnăm pe toți Români de bine din Ungaria să aboneze ziarul naționalist „Lumina nouă”, al cărui abonament anual este 5 lei (Pentru România ca și pentru străinătate? N. R.) Redacția și Administrația str. Isvor Nr. 14 București.

Noul vicar al Făgărașului. Ni se telegrafiază din Blaj: Consistorul mitropolitan a ales azi cu unanimitate pe părintele secretar mitropolitan **Iacob Popa** de vicar arhiepiscopesc al Făgărașului. Felicitările noastre!

Moartea unui harnic comerciant român. Sâmbătă dimineața, primim vestea, că a încetat din viață comerciantul neobosit și iubitor de carte: **Ștefan Lăpădat** din satul Bârlișteș. Întreg satul s'a umplut de jale, căci era cel mai asiduu ceticitor de cărți și ioi românesci, și povestitorul cel mai cu vrajă. Așa că în orice împrejurare cuvântul lui avea toată greutatea și până la vârstă ce a avut-o de 60 de ani a fost adevăratul îndrumător și povătuitor al satului. Se vadește conștiința trează și luminată a acestui prieten al nostru, care nu scăpa din vedere nici un lucru din folie noastre. I se cuvine deci să-i dăm toată cinstea și tot respectul frumoasei lui vieți pământesci, să-i dorim liniște neturburată în viața de veci.

Alegere de preot. În fruntea comună **Murani** (com. Timiș) ținându-se alegere de preot, a reușit dintre 2 candidați tânărul absovent de teologie **Nicolae Iliesiu**.

Felicitările noastre!

Daruri de Crăciun. Patronul reuniunii noastre, înalt Preasfinția Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu, a binevoit a pune la dispoziția noastră cor. 20, drept contribuție la darurile de Crăciun, ce le vom împărți între săracii noștri.

În acelaș scop am mai primit dela dl Lazar Triteanu, as. cons. în amintirea mult regretatului pictor Octavian Smigelschi, 10 cor., dela Ilustra dnă Iosefina Pop, văduvă de jude de curie (Budapesta) 4 cor. și dela economul V. Pătru (Câlnic) aplicând pe fiul său George la C. Weindel, faur, 10 cor. 60 fileri.

Aducând sincere mulțămiri, apelăm la inimile generoase pentru asemenea ajutoare.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. **Vic. Tordășianu**, prezident. **Ștefan Duca**, notar.

Erată. În numărul nostru 226, pagina 4, coloana 3, alineatul ultim, în textul vorbirii rostite de dl deputat **Dr. Șt. C. Pop** în cameră, rîndul introductiv al alineatului să se citească: „Ce privește pe învățători — ei sunt ca striviți de două pietri de moară” și nu „ei sunt tot între ei”, cum s'a tradus din notițele stenografilor camerii, cari au greșit în acest loc.

Ungaria inundată de spioni sârbi. Din foarte multe părți sosesc știri că Ungaria e inundată de spioni sârbi, cari, cică, ar voi să răstoale populația sârbească din această țară. Ziarele ungurești sunt informate, că ministrul de justiție ar îi comunicat tribunalului din Seghedin că deocamdată va suspenda acțiunea tribunalelor

din Neoplanta, Chichinda și Becicherec, iar toate procesele de agitație și spionaj comise pe teritoriile acestor tribunale vor urma a se desbateri la tribunalul respective la curtea cu jurați din Seghedin. Desbaterea acestor procese se va face cu excluderea totală a publicului.

Un om cu creerii de jumătate. Din Stockholm se anunță: Tânărul Blomquist care în vara anulului trecut fusese înrolat la regiment, s'a împușcat din neprecauțiune în cap, pierzându-și astfel jumătate creerii. Se credea la început că nu mai există nici o speranță de viață și că nenorocitul își va da sfârșitul. Giontele i-a fost însă înlăturat prin operațiune medicală, și după o zăcere în inconștiență de două săptămâni, a început să se simtă mai bine și să dea spre vindecare. Sunt interesante efectele ce le-a provocat lipsa jumătății de creeri, căci organul vorbirii și al vederii îi slăbiseră atât de mult, încât respectivul nu mai era în stare să combine și să cetească nici două litere. În timpul din urmă însă i s'a mai ameliorat starea, căci după cum scrie medicul său curant, a învățat din nou să scrie și să citească de la un profesor de surdomuți, cărui pacientul i-a trimis zilele acestea o scrisoare de acasă, din care se vede, că dă tot mai mult spre vindecare. Scrisoarea e încărcată însă de greșeli ortografice. În o altă scrisoare, tatăl pacientului îl încunoștințează pe profesor, că starea fiului său ar fi satisfăcătoare, numai cât memoria îi este foarte slăbită și nu cunoaște decât foarte puține cuvinte. Până scrie ceva se muncește din cale afară, cetește articoli mai mici, pe cari îi și pricepe, dar combinații mai mari nu.

Loteria Ligei Culturale, s'a tras, după cum ni se anunță din București, în ziua de 21 Noembrie v. Au fost mai multe câștiguri, din care cele mai principale sunt cele următoare: 447.109, a câștigat 10.000 lei. 523.630 a câștigat 5000 lei. 15.657, 108.846, 163.049, 332.200, 397.313 au câștigat fiecare 1000 lei. 527.80, 299.759, 375.868, 439.946, 525. 116. au câștigat fiecare cu câte 500 lei.

Câștigurile se plătesc de către comitetul Central al Ligei Culturale.

Suverani rău plătiți. Câteva date interesante au apărut de curând într'un ziar financiar, care arată că și între suverani se găsesc slabi retribuți. Este cunoscut în general, că țarul tuturor rușilor, monarhul nostru, precum și împăratul Germaniei dispun de averi colosale; se găsesc cu toate acestea și domnitori, a căror listă civilă e din cale afară modestă. În șirul suveranilor rău plătiți se numără și sultanul, care deși stăpânește o împărăție întinsă și ar trebui să primească pe an 40 milioane coroane, în realitate nu primește nimic din lista sa civilă. Fostul rege din Samoa avea un venit de cincizeci coroane pe săptămână, va să zică pe an cam 2600 cor. Regele din Dahomey a trăit exilat pe insula Martinique cu o listă civilă de 20 coroane pe săptămână. Sunt și în Europa domnitori cu neînsemnate venituri; așa e, bună oară, principele de Monaco, care nu primește nimic pentru munca sa de stăpânitor, — acest nimic însă este reparat cu prisos de către societatea pe acții, care susține celebra casă de joc din principat.

Țara văduvelor și orfanilor. După ce se vor fi terminat și tratativele pentru pace și după ce victorioasa Bulgaria va avea să se bucure de roadele efortăreii incomparabile ce-a fost războiul de acum, țarul Ferdinand, gloriosul țar al tuturor bulgarilor, nu va mai fi decât țarul văduvelor și orfanilor. Căci în întreaga țară a lui numai ei au supraviețuit grozavul război. Doar nu-și va închipui nimeni că schilodiții zilelor de sânge mai pot fi numărați printre aceia în cari Bulgaria poate avea vre-o speranță pentru viitor. Toată vloga țării acesteia a pierit în șanturile dela Adrianopol și Lüle-Burgas. Aceia pe cari nu i-a culcat la pământ tunul dușmanului, au fost secerăți de coasa otrăvită a holerei. Bulgaria victorioasă nu mai este țara oamenilor vi-guroși și harnici. Ea nu cuprinde între granițele ei mărite și forțe mai numeroase și mai oțelite.

Bulgaria mare nu va fi mare decât prin întindere; ea va fi însă slăbită și micșorată prin brațele vii risipite și înăbușite pe câmpul de război. Viața intensă care se manifestă înainte de

război în țara aceasta mică și puțin dotată, care a putut risca ceea ce numai cei mari și cu lăzile pline pot să risce, a fost înăbușită în sânge. Vor trebui să treacă multe zeci de ani ca această viață de odinioară să reinvie. Renumelui câștigat prin victoria în război nu-i va corespunde realitatea tristă din năuntru țării. Aceia cari își vor sărbători eroii, vor avea inimile strânse, vor veni cu fețele plâuse și nu vor privi la cei sărbătorii numai ca la niște binefăcători ai neamului. Orfanii îi vor privi gândind la părinții lor uciși pe câmpul de război; văduvele își vor plânge bărbații, bătrânii își vor jeli copiii.

Va fi sărbătoarea morților, jalea celor vii.

Bulgaria a riscat prea mult, mult mai mult decât ar fi trebuit să risce pentru o victorie despre care nu se poate ști nici acum dacă nu se va transforma într'un adevărat dezastru. Victorioasă și încă nu s'ar putea spune că țara aceasta va reuși să-și revie după pierderile ireparabile pe cari le-a suferit. Va fi pentru toate națiunile o pildă de ceea ce poate și trebuie să-și permită o țară mică și săracă. Se va ști de-acum înainte că victoria nu exclude întotdeauna dezastrul și că ea nu recoltează întotdeauna fericirea. Se va ști că victoria războiului nu răsplătește jertfele făcute și că adeseori ea poate fi înșelătoare. A spus-o doar cu mii de ani în urmă un general mândru, după un război victorios: încă o victorie ca aceasta și sunt pierdut.

Victoriosul țar Ferdinand al tuturor bulgarilor, la reîntoacerea în capitala regatului său, va putea spune, privind la orfanii și văduvele cari îl vor întâmpina: încă o victorie ca aceasta și sunt pierdut.

Magazin principal: **Parfumerie „Hygiena” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”.

(A 444)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului librăriei „Doina” din Beius.

CRONICA SOCIALA

Academia populară din Blaj.

Blaj, 16 Decembrie.

Seratele, cari se urmează la Academia populară — cu atâta succes, ne îndreptătesc la cele mai frumoase speranțe. Fiecare serată atrage atât de mult public, încât văd în aceasta — o trebuință sufletească, căci trebuie să i se satisfacă în chipul cel mai demn — așa precum s'a dovedit până acum indeajuns — că au știut să-i satisfacă cărturarii de azi ai Blajului, cu ocazia seratelor artistice dela Academia populară.

Un îndemn acesta ca și celelalte centre românești — înțelegând și apreciând indeajuns rostul vremii de azi — să urmeze Blajului și prin înființarea de Academii populare, să răspundă astfel unei indispensabile necizități a publicului românesc, de a i se da — cel puțin când cerc — cultură românească, și ai procura în atmosfera tulbură de acum momente de elevare sufletească...

În Blaj — scratele artistice, cari se aranjează Dumineca în sala de gimnastică a liceului, sunt așa de interesante și de un interes așa de general, încât țin ca din când în când să informez prin „Românul” — publicul românesc despre aceste serate artistice, ca și publicul mare să ia pilde de entuziasm și dragoste pentru cultura națională.

Serata de Duminecă — a avut un program bogat și variat care a atras un imens public în sala de gimnastică, între cari am observat chiar și pe d. Dr. Iuliu Maniu și alți mulți fruntași ai vieții noastre românești.

Programul se deschide cu marșul „Zanarella” de Offenbach executat cu vioiciune — de excelenta orchestră a teologilor sub conducerea dlui Liviu Stupineanu teolog anul al III-lea, care a dovedit, că e un foarte zelos și bun conducător de orchestră. Urmează interesanta conferință despre: Epilepsie și felurile ei — a savantului medic archidiecezan Dr. Vasile Hâncu, binecunoscut marelui public românesc din nu-

meroasele opere, cari sunt elogios apreciate de întreaga știință medicală românească și străină. Într'o espunere savantă, mai bine de o oră a făcut istoricul epilepsiei aducând mai multe exemple pentru lămurirea acestei boale, cari bântue azi cu atâta putere. Într'o frumoasă limbă, românească, într'o espunere limpede — d. Dr. Hâncu și-a terminat interesanta conferință în aplausele nesfârșite ale publicului.

În aplausele tuturor și-a făcut apariția pe scenă d. Gh. Pataky-Vălcanul apreciatul cântăreț, care ar face cinste oricărei scene. Stăpân pe o puternică și clară voce de bariton liric a cântat cu adevărată artă un fragment din opera „Don Carlo” — de Verdi. A cântat apoi cu duioșie admirabila doină alui Brediceanu: „Arde-mi-te-ai codru des” și stărnind vijor de aplause „Grenadirii” de R. Schumann. A fost îndelung și călduros aplaudat — ceea ce e un îndemn ca d. Pataky Vălcanu să nu-și uite de viitoarele serate și să surprindă publicul cu nouă bucăți.

Orchestra teologilor a executat apoi cu precizie uvertura lui Offenbach: „Orfeu în raiu”, după care a cântat pe vioară d. Gh. Văgălău mai multe doire, cari au umplut cu duioșie și căldură sufletele ascultătorilor — afirmându-se și de un excelent violinist, care mănuește arcușul cu măiestrie, pe lângă, că e un foarte bun cântăreț, care a încântat publicul.

Acompaniamentul la pian l'a susținut distinsa artistă d-șoara Lucia Mureșianu, fiica maeștrului I. Mureșianu, care sprijinește cu multă căldură și dragoste toate manifestările artistice din Blaj — dovedindu-și dragostea aceasta aproape la toate ocaziile. D-șoara Lucia Mureșianu e o pianistă care ar face cinste numelui românesc — ori și unde — în străinătate alături de celelalte artiste ale noastre, și noi ne putem mândri, că d-șoara Lucia Mureșianu e a noastră a ardelenilor și-i dorim cele mai frumoase succese.

I. P.

CRONICA ȘCOLARĂ

Convocare. Desp. Borosineu al „Reun. învăț. români” dela școalele populare conf. gr. or. din protopopiatele aradane I—VI, își va ține proxima adunare Sâmbătă în 8/21 Decem. a. c. în școala din Cermeiu, la care invităm respectuos pe toți membrii, binevoitorii și sprijinitorii școlii române, fiind la ordinea de zi următorul program: 1. Dimineața la 9 ore chemarea Duhului sfânt. 2. Ascultarea prelegerii din limba maghiară în școala învățătorului S. Albu. 3. Deschiderea ședinței. 4. Raportul președintelui. 5. Constatarea prezențelor. 6. Reflexiuni asupra prelegerii. 7. Ceteirea circularului general și luarea dispozițiilor de executare. 8. „O călătorie de studiu și experiență în cele 4 state cu capitalele lor” de P. Dârlea. 9. Alte prelegeri și disertațiuni prezentate președintelui în timpul regulamentar. 10. Raportul cassarului și al bibliotecarului. 11. Discuțiuni asupra chestiilor școlare. 12. Propuneri și interpelări. 13. Dispoziții pentru proxima conferință. 14. Ridicarea ședinței. — Șepreus, la 24 Nov. (7 Dec.) 1912. Ioan Marta, președ. Ioan Pascu notar.

ECONOMIE.

Cooperativele sătești din Ardeal. Numărul cooperativei de tot soiul ale compatrioților noștri sași „a acestor soți de arme a maghiarilor ardeleni în contra cuceririlor românești” — cum îi numește o revistă maghiară — este conform anuarului ultim de 226. Din acestea sunt: 176 cooperative de credit, cu 14.596 membri, arătând față de anul trecut un spor de 3 cooperative și 902 membri.

Cele 176 de cooperative de credit, împreună au administrat depozite spre fructificare în sumă de K. 10,019.749 (+ față de anul trecut de K. 1.729.727), pe când suma împrumuturilor acordate de aceleași cooperative a crescut numai cu K. 710.497 la K. 12,609.498. Părțile fundamentale, adică capitalul social al acestor cooperative a fost de rotund K. 348.000 (creștere față de trecut de K. 26.000), pe când rezervele s'au cifrat cu rotund K. 1 milion.

Profitul net realizat de cooperativele de credit, dintre cari numai două au încheiat bilanțul cu pierdere, a fost de K. 146.000 (cu K. 5000 mai puțin decât în anul trecut).

Patru dintre cooperativele de credit au avut și câte o secție pentru asigurarea vitelor.

Numărul cooperativele de consum a fost de 46, față de 44 în anul trecut. Numărul membrilor acestor cooperative a crescut de la 2497 la 2791. La cooperativele acestea părțile fundamentale reprezintă suma de K. 36.524 — rezervele tot atâta, iar valoarea mărfurilor procurate de la centralele cooperativele de consum săsești, ce-și are sediul în Sibiu, trece peste suma de 1/2 milion coroane. Cu pierdere a lucrat numai o singură cooperativă de consum (K. 805) pe când celelalte 43 au realizat un profit net de K. 11.000.

Centrala cooperativele de consum are capital fundamental de K. 9.000 și rezerva de K. 5000 și a realizat un profit net de K. 823.

Situațiunea financiară. Situația pieței internaționale de bani este nealterată. Nu numai că nu se arată semne de îndreptare, ci din contră încordarea este în creștere, ceea ce fără îndoială stă în strânsă legătură cu situația politică internațională nesigură. Cererile de bani, extraordinar de mari de pretutindenea, nu stau în nici o proporție cu ofertele și aproape singurul izvor de bani au rămas băncile de emisiune, a căror afaceri arată cifre de record, în deosebi în Lombard. Cu toate acestea se speră că nouă ureări a etaloanelor oficiale nu vor urma — întrucât firește nu vor interveni complicații extraordinare.

Discontul privat cotează în Londra 4%, în Berlin 6% și în Paris 3%.

În piața internă de bani afacerile stagnează și discontul privat s'a ridicat la mărimea etalo-nului oficial.

(„R. E.”)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Avram Sădean, Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre. (Lucrare editată la concertul „Aniversării centenare” a preparandiei gr.-or. române din Arad, în 3(16) Noembrie 1912. Arad, Tipografia diecezană gr.-or. română. Prețul 60 bani.)

Lucrarea de față a fost menită să fie o conferință ocazională, e însă mai mult decât aceasta: este un mic, conștient și foarte bine documentat studiu din istoria Românilor din Ungaria, pentru care autorul — luând în considerare

numeroasele izvoare bibliografice dela finea broșurei — a chețuit mai multă muncă decât obișnușese ați conferențieri. E o galerie de tablouri ale apostolilor neamului nostru: Paul Iorgovici, Dimitrie Tichindeal, Const. Diaconovici Loga, Ioan Milut, Dr. Iosir Iorgovici și Moise Nicoară, a căror biografie este o parte din istoria școalelor românești din Arad. Din vruturi de harti îngâbenite prin arhivele străine, din însemnări rasăte de prin actele stăpânirii dl Dr. Sădean a încheiat cu pricepere viața de jertfă și de sbucium a acelor mari strămoși din a căror surlet au primit atâtea generații de elevi merindea sufletească în spinoasa lor carieră de dascăli. Specialiștii și laicii vor ceti această broșura cu interes și cu folos.

Noua Revistă Română. Director: C. Rădulescu-Motru. Sumarul: Mesagiul regal: perioada militară. — Cazul Iorga. Actuale: România și momentul politic internațional. C. Rădulescu-Motru: Militarizmul. Psihologie: I. Nisipeanu: Conștient, inconștient, subconștient. Cronica literară: Ion Trivale: „Figurine de Ceară” de Adrian Maniu. Cronica teatrală: Lazăr Cosma: „Aotrița” de Emil Nicolau. Literatură: Raul Teodorescu & Em. Brandza: Cătră Cynthia. — Castor & Pollux: Cântec de argint (versuri). — Anton Cehov: Cizmarul și Necuratul (trad. din rusește de St. Cezar Sfat). Cronica militară: George V. Haneș: Recruții. Însemnări: Sfânta Sofia. — Expoziția de arhitectură din Lipsca. — Cicero în comerț. Revista revistelor: Junimea literară. — Natura. — Dreptatea. — Revista noastră. — Revue Contemporaine. — Aesculape. Memento.

La librăria „Tribuna” Arad, se află de vânzare:

Alexandru Macedonski, Flori sacre, poezii cor. 1.75.

Leon Tolstoi, Povestiri populare 30 fileri.

Al. Duma-fiul Un pachet de scrisori 307.

Nicu Dracinschi, Poezii cor. 2.50.

Memoriile dnei Steinheil (bibl.) Flacăra nr. 14, 80 fil.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele calendare pe anul 1913:

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto.

Calendarul Lunca Ilustrată cor. 1.50 + 20 porto.

Calendarul Partidului național român, 60 fil. + 20 fil. porto.

Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul „Păcălici” (glunet) 30 fil. + 10 fil. porto.

Amicul Poporului (Sibiu) 70 fil. + 10 fil. porto.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(183)

— Titlul —

Astfel era în adevăr dispoziția de spirit în care discursurile lui Constanjoglo pusese sufletul lui. Sunt astfel, pentru fiecare om, anumite discursuri, cari ne descoperă fără de veste o prietenă, o soră, o natură foarte simpatică, în sufletul celui ce vorbește. Și adesea în fundul stăpânului, în singurătatea cea mai necunoscută din lume, îți este dat să întâlnești pe omul al cărui cald și simpatic limbaj te face să uiti și rătăcirea drumului și lipsa de adăpost peste noapte, și absența oricărei distracțiuni a vieții contemporane, și jocul mincinos a mii de farmece, cărora te lași așa de ușor pradă. Limbajul acesta plăcut inimii se întipărește adânc în suflet; nimic nu pierd din o seară fericită, petrecută ascultându-l; memoria fidelă, păstrează totul; ea recheamă pe cei ce erau de față, cum ședeau, ce ținea în mână omul cu vorba prietenoasă, sunetul vocii sale, tonul, accentul, care întovărășia cutare și cutare vorbă a lui, și mână la amănuntele cele mai puțin însemnate ale întrevederii lui.

Nici o împrejurare a serei acesteia nu scapă lui Cicikof: acest prea mic salon foarte modest, foarte simplu mobilat, expresia de perfectă omenie a trăsăturilor gazdei sale evident binevoitoare, și prietenă cu largul și frumosul mișc de chilbar galben, care fu prezentat lui Plastonof, și repedele curent de fum, pe care acesta îl îndrepta în nasul dulăului său, și strănutul dulăului, și râsul îndelungat al plăcutei sale surori, care îi zicea: „Destul, destul; isprăvește de a mai chinui pe bietul dobitoac;” și vesela lumină a lumânărilor, și grecele din colțul sobei și ușa cu jamuri, și proaspăta și luminata noapte de primăvară, care făcea privești măreață argintând creștelele copacilor străpunși mai jos de cătră sculpiții stelilor, și melodiile rând pe rând vii și amoroase ale sălbatecei priveghitori, pornind din centrul unui stuș cu frunze din clipă în clipă inundate de reflexe de aur.

„Prea onorabilul meu Constantin Teodorovici, vorbele d-tale au pentru mine cea mai aleasă dulceț, zise Cicikof, și voi adăoga că nici odată n'am mai întâlnit în Rusia un om cu un spirit comparabil cu al d-tale.

Constanjoglo, dacă ești amator de spirit solid, dacă ai curiositatea să vezi un adevărat om de spirit, să știi că avem unul în cantoanele acestea, și că eu nu ajung la gleznele lui.

— Și cine ar putea să fie acela? zise Cicikof cu uimire.

— E un anteprenor la care eu am recurs adesea, unul Murazof.

Posnașul 60 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendar pe anul dela Hristos (diecezan) cu șematism 50 fil. + 10 fil. porto, fără șematism 30 fil. + 10 fil. porto.

La Librăria „Tribuna” Arad str. Deák Ferencz nr. 20 se află de vânzare următoarele cărți bisericești și de rugăciuni:

Apostol litere latine, legat în piele neagră cor. 5.50, leg. în piele roșie cor. 11.50.

Evangheliile cu litere latine legată în piele roșie, cu copcii cor. 25.— legată fin cor. 35.—

POȘTA REDACTIEI.

AVIZ COLABORATORILOR NOSTRI. Rugăm pe numeroșii noștri colaboratori externi să binevoiască a-și trimite contribuțiile pentru marele număr ce vom scoate de Crăciun, — cel mult până în 15 Decembrie st. v. Numai având din vreme toate articolele politice și literare de interes general, vom putea învinge anevointele de ordin tehnic ce se ivesc cu asemenea ocazii.

Viena. Întârziile totdeauna trei zile. Ori n'ai găsit încă legătura cea mai bună cu trenul. Dacă se citește ziarele și cu atenție ziarul, observațiile de felul celor făcute nu s'ar mai face. Am avut relații depline în chestiune, se pare însă că nu s'a citit ziarul cu atenție... Aici oamenii își cunosc meseria și nu ei sunt cei datori să se conformeze...

Orăștie. Articolul „Durazzo” ne prisosește. Nu de mult am avut un articol, în care s'a făcut istoria portului și toate combinațiile făcute și de dv. Sălătari.

Iași. Corespondența a întârziat de data asta.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Foile „Partidului Național” „ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țararu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

— Iată asta-i pentru a doua oră că aud vorbindu-se săptămâna aceasta de Murazof.

— Asta-i un om capabil să conducă cele mai mari proprietăți, și care ar administra tot așa de bine un regat. Dacă ași fi suveran, n'ași conta multă vreme un ministru de finanțe.

— Se zice, în adevăr, că aceasta e o inteligență din cele mai remarcabile; nu și-a făcut el o avere de zece drăgute de milioane?

— Zece? Haida-de; el are peste patruzeci, și credit pentru o sumă îndoită și întreită. În curind el va fi stăpân pe jumătate teritoriul pentru asemenea oameni, dela o para la zece mii ruble decât dela patruzeci milioane la una ori două miliarde.

— Ce spui d-ta? strigă Cicikof cu ochii deschiși tare și cu gura căscată.

— Adevărul. Voiesti să repet? Acela se îmbogățește târziu care, inteligent, activ, econom, nu posedă decât câteva sute or câteva mii de ruble; însă posesorul inteligent mai multe milioane are înaintea sa o sferă de activitate imensă în care el este mare, puternic, irezistibil; face un pas, câmpul se descurecă, drumul se netezește, orizontul se lărgeste, rivalitățile dispar și fug grămadă. În ori ce vânzare, în ori ce cumpărare, în ori ce vânzare la mezat, în orice întreprindere, cine ar îndrăzni, cine ar putea accepta lupta în contra lui? Care luntre imprudentă ar voi să stea în calea unei mașini atât de zdrobitoare?

(Va urma.)

Ba 116-280)

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

Un candidat advocațional bun,

afă aplicare cu 1 Ianuarie 1913, în cancelaria subsemnatului. Plata după invoială.

Bánffyhyrad. **Dr. Albrecht Lajos**
A 660 avocat.

Notar in penziune,

vărsat în afacerile cărții funduare

caută un post

cu 1 Ianuarie 1913. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.
So 659

Un tânăr român,

în etate de 28 ani, absolvent al unei școli mai mare de vierit al statului ungar, având și practică mare la economie

Caută o deregătorie,

potrivită la un proprietar mai mare sau societate. Adresa la administrația ziarului nostru.
(Co 647-)

Aviz.
Caut 3 sau 4 vagoane de mălai
din anul trecut. Muștră cu indicarea prețului să se trimită pe adresa.
(Fi 652)
Vasile Filip
(Besztercze Naszód m.)
Telca-Bükkös

Aziz.
Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am deschis
cancelarie advocațională
în Arad, str. Józseffőherceg-ut Nr. 17. (lângă biserica luterană),
(Ci 641)
Dr. George Crișan
advocat.

Sanatorul - Park
Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).
Secție de chirurgie, urologie și gynecologie.
Secție de chirurgie și gynecologie aranjată foarte modern și cu 4 săli de operație.
Secție urologică pentru cei suferinzi de beșică, rinichi și prostați cu aranjamente diagnostice și vindecătoare.
Fiecare își poate alege pe medicul curant.
Prețuri moderate. — Prospecte se trimit.
Telefon nr. 58-94, 52-53.
(E 451-13)

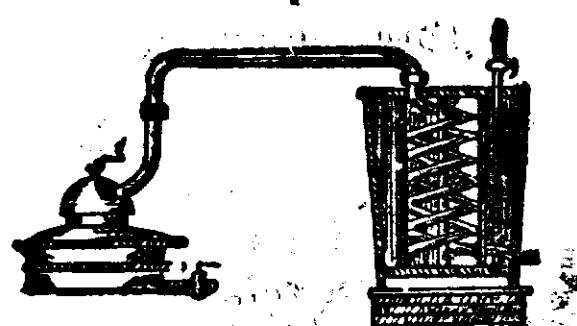
KUN ENDRE,
atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.
(Ku 39-60) **SZATMÁR,**
casa-Lévay, vis-à-vis de Tribunal.
Se recomanda pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.
La trimiterea a 6 brice barbierilor o cotesc taxa numai pentru 5.

MANDEL ZSIGA
orologier giuvaerglu-optic
DÉS-Fötér
Sueursala Gyulafehérvár
Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel. Articuli de argint de China Berndorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint Gramophoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiincios. Prețuri moderate
(Ma 182-30)

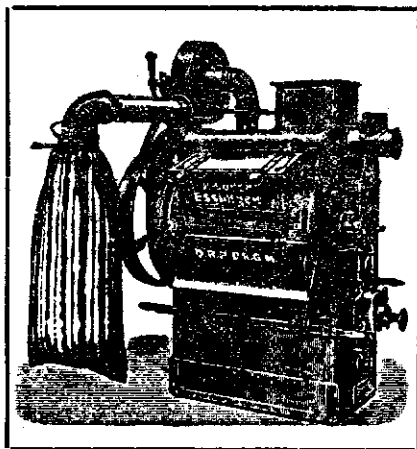

CAZANE pentru ferberea rachiiului
Aranjamente pentru fabrici de SPIRT.
MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.
Prețuri moderate!
Condiții favorabile de plătire!
MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

Hainele nu se mai strică!
și nu mai trebuie curățate cu perla dacă le dai spre curățire la Institutul **Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.**

Provăzut cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, vâpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expediția se face franco.

Hainele de bărbați, dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se vâpsesc în colorii întunecate, durabile și cu garanță. Vâpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.
(E 504-)

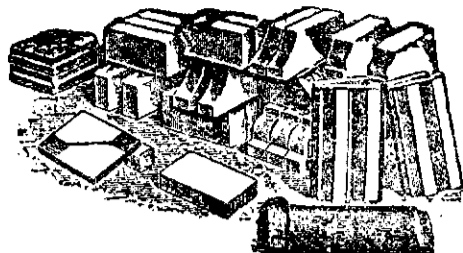
KIKTA ISTVAN, Atelier de pictură
Budapest, VIII. Kozsoru-u. 17
Imi iau îndrăzneala a atrage atenția on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, verande și sufraganii.
Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în branșa aceasta

Ki 41-

(Ma 181-60)
Mandler János
intreprindere de beton, plăci artificele și teracotă
SZEGED, Strada Bihari nr. 1.
Primește spre executare totfelul de lucrări în branșa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conducte
de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz“, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni artesiane și vâlcele executate neexcepționabil și cu prețurile cele mai moderate.
Cu prospecte servesc gratuit.

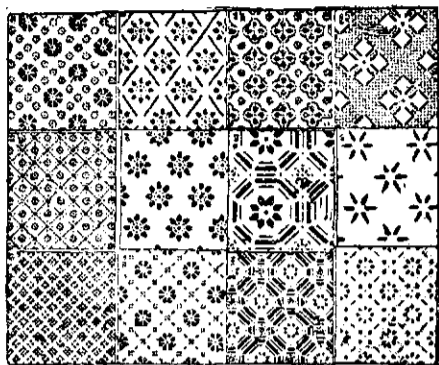
(Bo 400—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

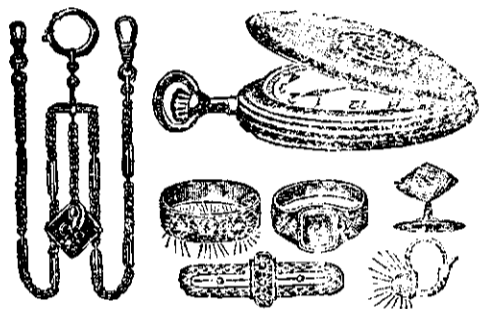
Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padinentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Becker Lajos

clasornicar și giuvaergiu

Temesvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Misis

Mare magazin de oroloage de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparaază cu specialitate bijuterii și clasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!

(Be 535—10)

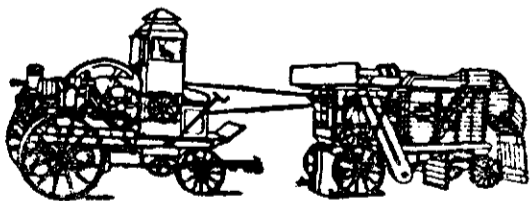
I 192—60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii

Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

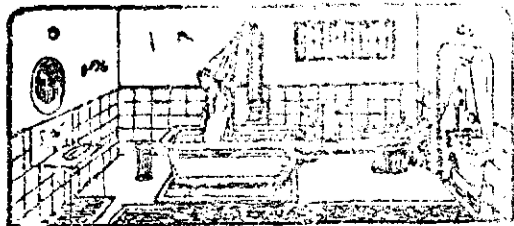
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

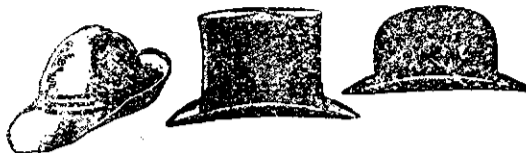

Lampe de carbid de totfelul de la 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș—Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de

plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articlii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipluri pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2—3. Primesc spre executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (We—503)

Un milion altoi de vie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar este Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronospora, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liberată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de vițe să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de vițe trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea noilor vițe.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de vițe. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

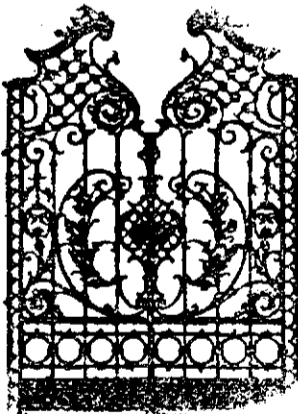
Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539) Babalna (u p. Szászváros).

MAÁR LAJOS és Testvére

fabrică de articlii de lăcătușerie

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Teleky n-rul 45.

Executăm: vetre de fert, uși din fier vărsat, uși pentru cuptoare, țînătoare de clădiri, uși pentru cuptoare de copt, uși pentru căminuri, cuptoare de tinichea.

Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis.

(Ma 428—)

Matutsek József

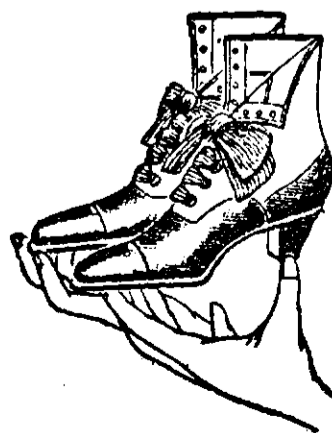
Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femelești executate în atelierul propriu.

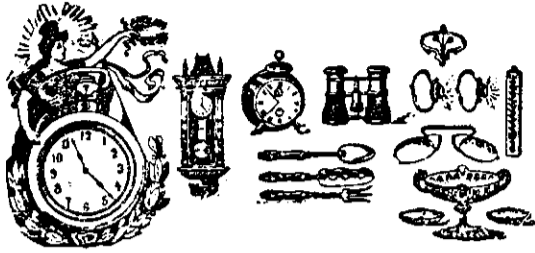
Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care'i șade bine se pregătesc prompt și din material bun, trainic și la modă. (Ma 443—)

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendul. Bijuterii fine și artiile de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de

China, artiile optice. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.
(Bi 463-30)

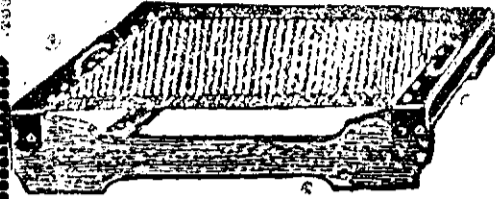
LEOPOLD KÖBER

LĂCĂTUȘ PENTRU CLĂDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ și atelier pentru aranjamente cu gaz, apaducte și canalizare

MEDIAȘ (MEDGYES) str. Alsó Kovács n-rul 23.

Execută orice lucrări și reparări în această branșă și anume lucrări de fier pentru clădiri, porți de fier, grații pentru mor-

minți, vetre de fier și matrate de fier, din material foarte bun, apoi introducerea de apaducte și canaluri cu prețuri ieftine și pe lângă garanță.

(K 464-)

Pregătesc

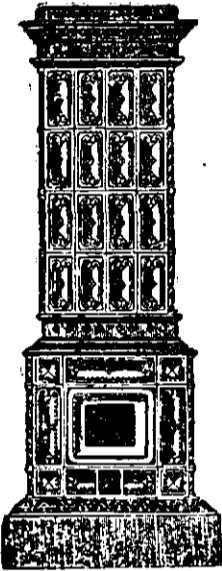
(Ma 146-30)

cupatoare de teracotă,
căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István

fabricant de căminuri și artice. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

Ocaziune de Crăciun la

Frații Nyáry

— în strada Salacz. —

Mare asortiment de tot felul de decouri pentru pomul de Crăciun și zaharicale-salon proaspete.

Rog a vă face cumpărările după cât e posibil acum, până când veți găsi asortimentul bogat.

Na 654

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10.,
Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ. —

CORSETT CHIC

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul Ungariei. Aduce la cunoștința on. dame, că execută cele mai elegante legături de casă pentru pânțee și corsete mari (Princós), la cari întrebuițez numai oase vortabile de pește.

Prețuri moderate!

văd. Teodor Faur

Timișoara — Iosefin, strada Török nr. 1.

Atelier de model. Deva, Petrojeni, Vârșeț, Panciova, Becicherecul-mare, Madoș, Beregszász Törökbece.

(Te 648—)

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

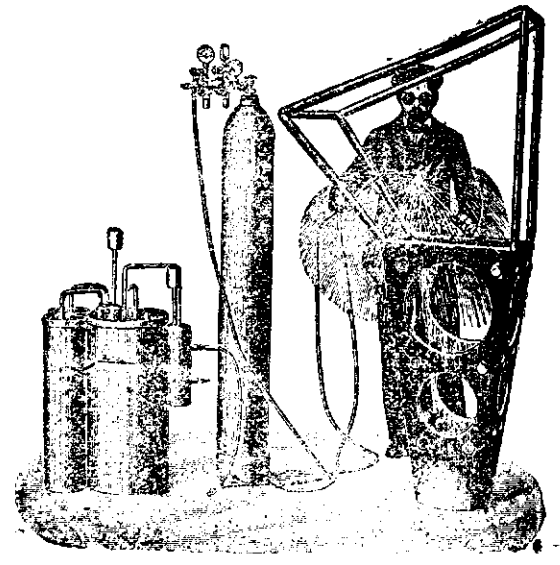
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

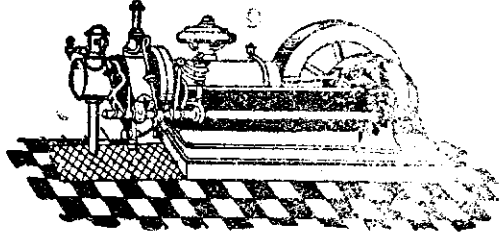
(Kö 199-120)

Körber József és T-sa

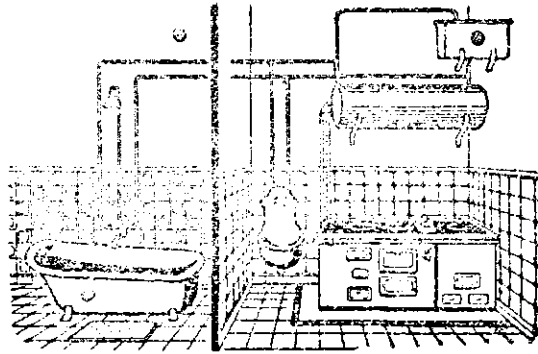
LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.

(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, instalații de apeducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzină, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

Lipire autogenă cu cea mai deplină garanție Atelier special. Turnătorie de fer și oțel.
TELEFON 184.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apeduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desemn sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un 'ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca revizitori buni și cu legături — pot fi primite oriocând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-EVEREȘ **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (îngă Banca „Victoria”).
(Ba 240-156) Telefon nr. 950

Beiuș

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On. public românească bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni și de economie, precum și tipăriturile advocaționale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călimări, cerneală, creioane, tocure, penițe, ceară de siglat sugetivă, mape pentru masa de scris, hârtie de scrisori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigle cu monogram și ștampile de cauciuc și metal pentru oficii, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și constiențiozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

„DOINA”

LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII
(Beiuș)-Belényes.

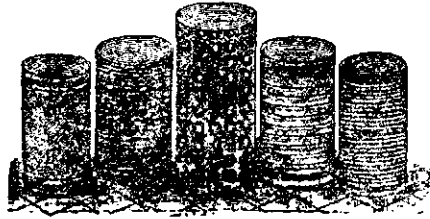
Do 617—16

Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

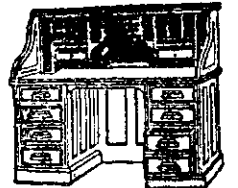
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

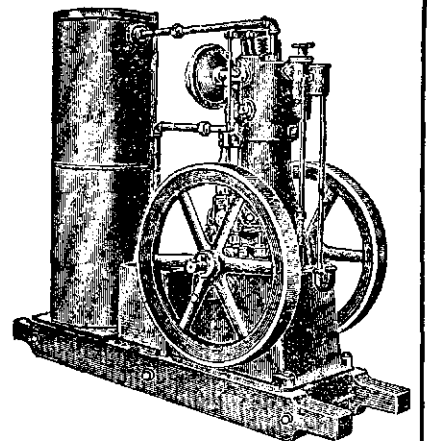
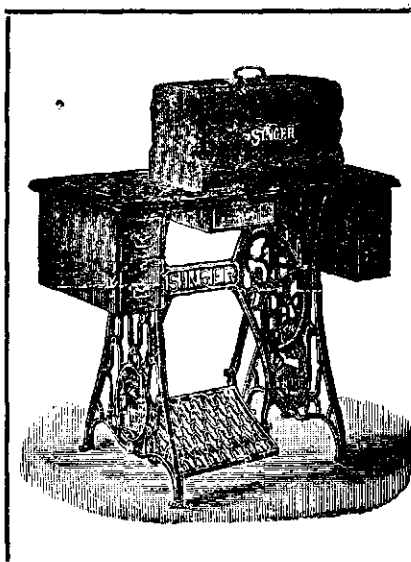
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ți dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roaga onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.